49րդ ՏԱՐԻ Թիւ 1894 Կ. ՊՈԼԻՍ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 – 15 ՄԱՅԻՍ 1907 3 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1325 – 2 ՄԱՅԻՍ 1323

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Բարձր Դրան Ճամբան, 38

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى اوهانس قيصريان
اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տողին համար առաջ 5 ղրուշ
Մէկ տողէն աւելի ծանուցմանց համար
Մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՈՒՀԱՍԸ

Տօքթ. Պէհրինկի վերջերս Պոլիս ժամանումը կարծես նոր արժէքութիւն մը կուտայ այն ամէնուն ծանօթ սկզբին՝ որ հակառակ հսկայ հանճարներու անխոնջ մաքառումներուն իր յարաճուն ընթացքով արդէն չարանիական արժէքութիւն ունի համրութեան քով։ Ախտ մը զոր շատ պատշաճօրէն կոչած են «Մարդկութեան պատուհասը», քանի որ մարդկութիւնը տառապեցնող ախտերուն մէջ չկայ հատ մը որ ա՛յնքան զոհեր ունենայ գիւղաքաղաքին ցուցոն հաղին տակ որքան ան — հօ՛րն կայ սալ անունը — ՀԻՒԾԱԽՏԸ։

* *

Ու բարեբախտ զուգադիպութեամբ մը այդ օրերուն ես ալ անհրաժեշտ պէտքերու համար Պոլիս կը գտնուէի։ Հեռուէն միայն տեսայ այդ մեծ հանճարը երբ հրաժեշտ կուտար Պոլսէն մեկնելու համար հոն՝ ուր հսկայ աշխատանոց մը կը սպասէ իր տրամադրութեանը տակ ի կատար հանելու ինչ որ սկսած է անգամ մը, մարդկութիւնը ամբողջ երախտապարտ թողլով վանք բաժալովը սուրբերուն։ Ուսանողի շրջանիս ու անկէց վերջն ալ շատ հեղ պատահութիւնը ունեցած էինք իր անունը յիշելու, անուն մը՝ որ կարծես յաւէտ լրացուցիչն է սա սեւ ախտին, քանի որ զուգորդութեան օրէնքով մին անունը միւսը կը յիշեցնէ։ «Թոքախտին դարմանը գտնուած», կը գրեն լրագիրները ու Պէհրինկը կ'երեւակայենք վայրկեանապէս։ Տարօրինակը հոս է սակայն որ հասարակ ժողովուրդը մեզմէ առաջ ու աւելի հաւաքականութեամբ է որ կը կարդայ այդ սեւակ դրութիւնները, չէ՞ մի որ ախտը ամբողջ մարդկութեան մը պատուհասելու բնոյթը ունի, ու չկայ ուրիշ ախտ մը ուրկէ հանրութիւնը այնքան տառապի որքան անկէ, ու իրաւամբ ալ, քանի որ աշխարհի մահերուն մէջ չորրորդը տակ սա արդիւնքն է կը գրեն վիճակագիրներ։ Միայն Ամերիկայի մէջ տարին 150,000 հոգի ու Թերեւս ալ աւելի սեւ հողին կը յանձնուին լոկ սա չարաչուք ախտին մահացու ճիրաններէն չի կարենալ ազատելնուն համար։ Ու երեւակայել թէ որքան անձանց ախտի մը պատճառը — ինչպէս գրեթէ ուրիշ բոլոր ախտերուն — չարաճճի մանրէ մըն է՝ հազար անգամ մեծցած մանրադիտակ մը տակ հազիւ տեսանելի և որ հանրածանօթ Տօքթ. Քօխ դեռ քանի մը տարիներ առաջ լոկ գիւտութեան ներկայացուց։ Աւա՛ղ որ մանրէի գիւտին յաջողութիւնը չկրցաւ բաղդակից ընել իր հեղինակը անոր դարմանին գիւտովը՝ ալ, ու թիւպէրքիւլինը տակ իբր անուն մը դառնալ պարտաւած կը մնայ բժշկական աշխարհին համար՝ հակառակ քանիցս բարեփոխումներուն։ Ու այսօր ականջները անոր ախտի մը անգութ ճիրաններէն ազատելու իր փոխմ գաղափարը փոխանցուած կ'երեւի, ու աւելի աշխատիլ, Տօքթ. Պէհրինկի մէջ՝ ուրկէ միայն կը սպասէ աշխարհ իր փրկութիւնը։

Ա՛լ ձանձրացած է հանրութիւնը լսելէ բժիշկներուն չքմեղանքները, ու փոխադարձաբար խեղճ բժիշկներս ալ — դէթ ես իմ մասիս — ա՛լ ուժասպառ եղած ենք յայտարարելէ ժողովուրդին կրկնակի հարցասիրութիւններուն այն շատ յեղյեղուած առածը գիւղացիին՝ որը իբր թէ օր մը իր տանը մէջ գտնուած մուկ մը մեռցնելու համար կրակ կուտայ. ու կրաւ է թէ կը յաջողի մուկը այրելու և սակայն տանն ալ ամբողջ արդէն հրկիզեն լեզուներու լափող հասուածներուն տակ մնալը կը դառնայ։ Ասով կ'ուզենք պարզել դեռ գիտութեան անծանօթ ատրերը հասարակ ժողովուրդին աչքերէն՝ որոնք կը պահանջեն որ բժիշկ մը անպատճառ ամէն բան գիտնայ, մինչեւ իսկ... Թոքախտին դարմանը։ Ու մենք չենք ըսեր թէ դարմանը գտնուած չէ, հապա ասրբեր ձեւով մը կ'ըսենք թէ ներկային մէջ գտնուած դեղերը, եղած դարմանումի միջոցները, կարող են Թոքերուն մէջ ապրող մանրէները մեռցնելու և սակայն այդ մանրէներուն հետ անոնց Թոքերուն սեփականատէրերն ալ արդէն շատոնց յաւիտենականութեան փակած կ'ըլլան իրենց աչուոր աչքերը։

* *

Բժիշկ ըլլալ, չարունակ յարաբերութեան մէջ գտնուիլ այդ ախտաւոր հաւատներուն հետ, տեսնել օրըստօրէ աղաւաղութեան քայքայումը այդ երիտասարդ կեանքերուն ու... դարման մը չի կրնալ հասցնել ցաւ առնելու հետ, տեսնել օրըստօրէ հոգեկան ու մարմնական տառապանքը, յուսադրել միշտ կեանքի ապագան վերջին վայրկեանին, անոնց աչքերուն մէջ՝ որոնք կ'երազեն յաւէտ։ Կեանքի պատրանքը հոգիէ փայլած գերեզմանին մօտ ալ ըլլալը կ'ունենան: Ասոր համար է թերեւս որ մինչեւ վերջին րոպէն չարունակ յոյս մը կը պլպլայ իրենց հոգւոյն ու անփայլ աչքերուն խորը։

Ո՞ր սիրտ պիտի չզգածուի այն ընտանիքին համար՝ ուր չատ եղբայրներ, այդ անգութ ախտին զոհ, իրարու ետեւ հողին յանձնուած, վերջ ապօր հիւանդուող ալ նոյն ճակատագրին բռնուած մինչեւ Պոլիս կը քաշքշէ իր հիւծած մարմինը կեանք գտնելու յուսով։ Ո՞ր հոգի պիտի չյուզուի այն երիտասարդ, զարդարած ու խանդավառ աղուն համբոյրով որը — ո՜վ գիտէ ուրկէ — անգամ մը իր մէջը բոյն դրած անողոք ախտին չի կրնար դիմադրել, դեռ վերջերս հրաժեշտ կուտայ իր կեանքին՝ իր զաւակները կորսուած տառապող ծնողքէ մը զատ հոգիէ վեր անմայր մը թողլով իր ետին, վարդի պէս կին մը՝ որը քանի մը ամիսներ առաջ աչխարհին պիտի պարգեւէ զաւակ մը՝ որը իր հայրը ճանչնալու բաղդը պիտի չունենայ։ Վերջապէս ո՞ր մարդ պիտի չի խռովի այն նորասպասկ հրէշաւորութեան հայրին համբոյր՝ որը դեռ մեղրալուսնի շրջանը չաւարտած արդէն իսկ անողոք ախտին վայրագ ճիրաններուն գերի է եղեր։

Ցաւերու ու տառապանքի սա աչխարհին մէջ կեանքը նոյն է թէ լեցուն է ալեկոծ ծով և սակայն դժուար է գտնել ուրիշ մը աւելի անհոր ու աւելի անողոք քան այս՝ որուն աղէտները ցանցին մէջ յաւէտ երիտասարդ ու գարուն կեանքերն են որ կը գտուին...

* *

Ո՞ր է սակայն այդ ատրաքաղղ կեանքերու տարաժամ մահերուն պատասխանատուութիւնը։ — Ժառանգականութիւնը գիտութեան մէկ հիմնական ձգտումը կը ներկայանայ իբրեւ Հաւ աւելի հզօր եղելու հակամէտ գաղափարներ է որ ծայր կուտան գլխաւորին աչխարհին մէջ։ Մէկը կը գտնուի որ Թոքախտին համար ագրահի արգանդային փոխանցում գոյութիւն չունի ու չի կրնար ունենալ մարդկային սերունդին մէջ, հապա ինչ որ իրականութիւն է սա է թէ արգանդէ դուրս տխուր միջնոլորտն է որ կը ներգործէ նորածիններուն վրայ։ Ճիշդ ինչպէս որ ժխոտ, ազնուա ու փչալից հող մը, ժխոտ, ազնուա ու փչալից բերքերու ծնունդ չէ որ կուտայ, հապա տխուր, ազատուն ու անտառուտ հանգիստի՝ որոնք անմնոյն տեսլատարածի մը և կամ ուժգին հովի մը հարուածներուն տակ անզգայ կ'իյնան, գիմադրելու չափ զօրութիւն չզգալով իրենց երակներուն մէջ։ Իսկ հակառակ կուսակցութիւնը կը պնդէ թէ ճիշդ ինչպէս որ փրանկական սառապող ծնողք մը նոյն ախտով վարակուած մանկիկներու ծնունդ կուտայ, նոյնպէս ալ Թոքախտաւոր ծնողք մը — մանաւանդ մայր մը — Թոքախտաւոր զաւակներու ծնունդ կրնայ տալ. ու այս մասին կենդանականին աչխարհէն չատ մը փորձեր իբր օրինակ կը մատնանշեն։ Ո՛րն ալ ըլլայ ճշմարտութիւնը սակայն Ռոպերթին Գախէ հետ պէտք է ընդունինք թէ կարելի չէ որոշապէս բարդէ գտնել այս երկու գաղափարներուն։ Ու նոյն իսկ եթէ ընդունինք թէ սաղմնային փոխանցում կարելի չէ, պէտք է մտածենք թէ տկար ու տրամադրութիւն մանկիկ մը ախտաւոր միջավայրի մը մէջ է որ կը ծնի, ու այս ալ ժառանգականութիւն է կերպով մը։

Ժառանգականութենէն անմիջապէս վերջ կուգայ փոխանցիկութիւնը։ Երբեմն դարեր առաջ իսկ հին Հելլէն ու Հռոմայեցի բժիշկներէն ընդունուած է Թոքախտին փոխանցիկութիւնը՝ որ երկու գլխաւոր միջոցներով տեղի կունենայ, մէկը շնչառութեամբ, իսկ միւսը սնունդով կենդանիներու կաթով ու միսով։

Ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է որ Թոքախտաւոր մը արտաշնչած օդը չէ որ փոխանցիկ է, հապա խուխը այն մանրէներով որոնք խլացքներու հոգին հետ դուրս կը սրաթկան իր բերնէն և որոնք հողաթափ մանրէներով ծանրաբեռնուած կը սաւառնին օդին մէջ պատրաստ առաջին հանդիպողին փոխանցուելու ի վար ճամբորդելու։ Բոլորն չատ իրաւամբ բսած է. «Թոքախտաւոր մը ինքնին վտանգաւոր չէ ուրիշներու, որքան ատեն որ աղէկ տարփաղթներ չունի»։ Ու դեռ նոյնքան ճշմարիտ է ըսել թէ Թոքախտաւոր մը ինքնին վտանգաւոր չէ ուրիշներու, որքան ատեն որ աղէկ տարփաղթներ ձգելով իր թոքերէն դուրս կը սրսկէ իր մանրէները։ Հետեւաբար ամէնէն պարզ ու գործնական պաշտպանութիւնը պէտք է մանրէները պարունակող թուքի մը անմիջապէս ոչնչացումն է. այսինքն այն երկու մեղքերը՝ թուքերն ու արտաշնչումները, որոնք վերջին ժամանակները առողջարանական կերպով ու դարմանումներով։

Փոխել արամադրութիւնները, աւելի մեծ կարեւորութիւն տալով օդին ու մարմնին սնունդին, Թոքախտաւորներուն բնակարանին մէջ, ու փոխուած արտաշնչուածին ու թուքին վրայ, մասնաւորապէս անոնց օգտագործուած անօթներն ու բոլոր իրերը ախտահանելով, պէտք է ըսել թէ ժողովրդական անուշադրութիւնը վատագոյն միջոց մըն է Թոքախտը ոչնչացնելու։ Ուստի պէտք է հասկցնել ժողովուրդին թէ անոնց ընտանեկան միջոցներն ալ պարզ են, ու սակայն տեսնել թէ չատ անհրաժեշտ։ Ու պարզ է որ կիներն ալ հողաթափ գոյութեան մը պէտք ունին՝ այսինքն ու որոշ մը կը տալիս։

Փոխել արամադրութիւնները ու ...

Տ. Ս.
ՏՈՔԹ. Ս. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
Պանտրմա

×

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

ԹՈՔԱԽՏԻՆ ԴԱՐՄԱՆԸ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴԻ ՄԸ ՁԵՌՔՈՎ

Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը երբ Տօքթ. Չիլինկիրեան էֆ.ի այս յօդուածին ձեռագիրը կը կարդայինք, արժանահաւատ բարեկամ մը ներկայացուց, ու հետաքրքրութեամբ բրաւ խօսեցաւ որ զայն հրատարակենք. Մենք սաւաջին սաւթիւ Թէեւ տասնամեայ, սակայն նկատելով որ գիտական աշխարհը յաճախ չատ անդրադարձ մը պարագաներէ ծաղած սատած են և մանաւանդ նկատելով որ այս պատմութիւնը ասամից ո՛ւ և է մէկու մը վնասեցնել, Թերեւս կրնայ օգտակար ըլլալ մխիթարելու Թոքախտաւորները, որոնք չէինք նոյնութեամբ հրատարակել մեր պատասխանատուութեան ենթակայ չանկոյններուն, ձեռնամուխներուն ձգելով անոր վրայ գտաստանը։

Զախահառ Հայ Օրիորդ մը հիւանդ ու մշտակուած մարքի տէր, որ բայց ի մայրենի լեզուէն մէկ քանի օտար լեզուներ ալ խօսող է, մանաւանդ մեթոտ մը կը ցուցնէ Թոքախտի դարմանումին վրայ գրուածներուն, զորս անխոնջ թութով կը կարդայ ամէն լեզուէ գրքերու և թերթերու մէջ, վերջապէս այն սատիճան կը դրաւէր այս խնդիրով որ իր մտածումներուն կ'ըլլայ այդ ետեւ այս ձեռնադաս ախտին դարմանը գտնել։ Գիշեր մը երազին մէջ կին մը կը ներկայանայ և գինը Թոքախտաւորներուն հիւանդանոցը առաջնորդելով բազմաթիւ հիւանդներ կը ցուցնէ ու

—Այս բոլոր Թոքախտաւորները պիտի կրնաս բուժել, եթէ այս ինչ և այն ինչ բանակերը խմցնես անոնց։

Օրիորդը կ'արթննայ ու առջի բերան կարեւորութիւն չտար, մանաւանդ ձգտուած վիճակին վերագրելով այս տեսիլքը, սակայն շարունակաբար կը կարդայ Թերթերուն մէջ որ Թոքախտի դարմանը փնտռող բժիշկները իրենց առաջարկուած երկու դեղերէն մէկուն չուրջ կը դեգերին, մինչդեռ երկրորդը բնաւ չէին մտածեր։ Կ'անցնին օրեր, դեղերը կ'երկրորդուին ու կ'երբորդուին ու միշտ նոյն այն երկու դեղերն են որ կ'առաջարկուին իրեն իբր վերջնական դարմանն Թոքախտին, նոյն իսկ եթէ երրորդ շրջանին մէջ ալ ըլլայ հիւանդութիւնը։

Օրիորդը այս յաճախակի Թելադրութիւններէն քաջալերուած ու մանաւանդ տեսնելով որ բժիշկները իրեն առաջարկուած դեղերէն մէկուն միայն չուրջ կը դառնան իբր Թոքախտի դարման, կը փափաքի մարդկութեան ծառայութիւն մը ընել, խնդրելով որ բժշկական կաճառի մը առջեւ հրաւիրուի ու հոն պաշտօնապէս ծանուցանէ երկու դեղերուն անունները, որպէս զի մարդկութիւնը օգտուի անկէ ու անձնաւորական չահադիտութեան արդիւնք չդառնայ դարմանը։

Օրիորդը կը հաւատայ թէ դեղը չատ հասարակ բան մըն է որ ամէն տեղ կը գտնուի, գաւառներու մէջ մանաւանդ՝ ամէն տեղ կը գտնուի այս դեղը, որուն չնորհիւ է որ Թոքախտը նուազ աւերներ կը գործէ այն կողմերը։

Անհատական խոստումները ... բուժէ, բժշկական պաշտօնական տեղեկագրուած անգամ մը ուշադրութիւն դարձնել ու իր ներկայութեան հրաւիրել օրիորդը։

ԳԱՂԹԱԲԵՐԴԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԹԻՖԹԻՔ

Գործ չեղաւ։

ԱՖԻՕՆ

Նոյնպէս անգործ անցաւ։

ՔԻԹՐԷ

80 պարկ ծախուեցաւ, բրնտօ 19-$18^1/_4$ ղրչ. և Բ. տեսակ ճերմակ $18^3/_4$. հրապարակը ամուր է։

ՃԷՀՐԻ

Գործ չեղաւ. Թուլութիւնը կը չարունակէ. Զօրաւոր տեսակները $5^1/_2$-$5^3/_4$ ղր.չ. Կեսարիոյ ապրանքը $6^1/_4$-$6^1/_2$ են։

Բարեկամի մը յանձնարարութեամբ կը հրատարակենք այս խիստ շահեկան զրուցիկը զոր գերմաներէնէ յաջողապէս թարգմանած է Տ. Գ. Զ. Կիւլեան. վստահ ենք որ հաճոյքով պիտի կարդացուի մեր ամեն դասու ընթերցողներէն։

ՄԱՅՐԻԿՍ

Հալքեթալի մօտ, հոն ուր ձամբան դէպի Մանչէպրը կը տանի, կը կենայ Սպորթ գիւղակը։ Անհնօք կը կանգնէր հոն քարէ մեծ սեղան մը, որ երեք խոչոր քարերու վրայ կը հանգչէր։ Ազգագրականները այս քարին վրայ կը գտնէին կամ, զոր քաղաքացիները կը ծախէին, որոնք իրենց գլուխով կուգային զայն տանելու համար։ Այս պատճառով քարը կաթնաքար մակդիրը առած էր։ Շատ դարեր անցեր են որ նորէն կ'ապրէին փոխարկի տեղ, և բազմաթիւ յոգնած ուղեւորներ իրենց բեռները այս գաչտային սեղանին վրայ կը դնէին հանգիստ առնելու համար։

Հոն հանգստաւայր գտնող հազարաւոր անցորդներէն երկուքը մանաւանդ չատ նշանաւոր հանդիպացած են։

Ջերմ օր մըն էր. երիտասարդ մը՝ ծերունի մը չալկած կուգար Հալքեթալի ճամբէն։ Երիտասարդը յոգնած կ'երեւէր, ուստի կաթնաքարին վրայ դրաւ ծերունին, որ սկսաւ դառնապէս լալ։ «Ու՛ռ ամօթ չափ լաց, բսաւ երիտասարդը, ի՞նչ ալ ըլլայ՝ ազատելուն երթալու ես, եթէ ծունկերս մինչեւ հոն գիմանան, ա՛լ բեռ ըլլալու չես մեզ»։ «Որդեակ իմ, գիս ազքատանոց տանելու համար չէ որ կուլամ, այլ բուն իմ անգթութեանս վրայ, զոր ունեցայ մեծ-հօրդ հանդէպ։ Այսօր ճիշդ քառասուն տարի է որ ես ալ զինքը աղքատանոց տարի, և մենք ալ ճիշդ հոս հանգչեցանք։ Այն ատեն աղօթեց որ մինչեւ իր մահուան մահը քովս մնայ, և խոստացաւ հոգ տանիլ զաւակներուս՝ ընելով իր ձեռքէն բոլոր եկածը։ Սակայն կարեւորութիւն տալու տեղ սակայն անոր պաղատանքին՝ ազքատանոց տարի զինքը։ Հիմա կուլամ խեղճ ծերունի հօրս յիշատակին վրայ։»

Որդին այս խօսքերուն վրայ ազնամար բսաւ. «Հայր, չուլալս եկուր, քեզ տուն վերադարձնել կ'ուզեմ։ Բանի որ այս է աչխարհի ընթացքը, հետեւաբար քեզ ատենէն ազքատանոց երեխայ կարգը ինձ ալ պիտի գայ։ Նաև պարտաւոր ընտանեկան յարկի այն հին անկիւնը և օգնել պզտիկներուն խնամքին։»

Ամրան տաք օր մըն էր, երբ խեղճ կին մը ուսին վրայ բրդեղէն կերպասի մեծ կապոց մը առած բլրակողէն վեր կ'ելլէր. Իր քովէն կը քալէր փոքրիկ աղայ մը, որ ատեն ատեն տաղտկալալէց ակնարկներ կը նետէր այդ կնոջ վրայ։ Երբ Կաթնաքարին քով հասան, կինը վար դրաւ իր բեռը և անոր կռթնած, իր ճակտին քրտինքը կը սրբէր։ «Մայրի՛կ, բսաւ տղան, երբ քիչ վերջը մեծնամ, դուն ա՛լ սասանկ ծանր չափ աչքառու այլազանութիւն ու հակադրութիւն

Ս. գետը Դանիէլս ճչմարիտ Թատերաբեմն է այս խառն կեանքին, հոն ամեր ալիքներուն վրայ ծանծաղօրէն կ'ընթանան մեծնալէ ետք ըստ տեղական սովորութեան Պրահմաններու գետը նետած մարդկային դիակները, որոնց քովէն անտարբերօրէն կը սուրան վաճառքներով բեռնաւորուած անգլիական բազմաթիւ նաւեր, առանց արտասուելու բան մը նշմարած ըլլալու գետին երեսը։

Ամէն տեղ ամէն կողմ համընթաց կը քալեն այս երկու խառնուածքները իրարու։ Պէնկալայի մէջ անգլիացիները իրենց տունը ըլլալ կը Թուին, նոյնպէս ալ հնդիկները երջանիկ կ'զգան զիրենք եւրոպական զաղութին պաշտպանութեան մէջ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(181)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԻԱ.

ԵՐՐՈՐԴ ՇՏԵՄԱՐԱՆԻՆ ԽՈՐԸ

Տուարհանի անձնապաստութեան մասդրութիւնը գրեթէ ամէնքն ալ ցնցեց, իրարու սիրտ տալով էր որ մինչեւ հիմայ կրցած էին դիմադրել Լուկի, հակառակ պարագային՝ առաջին օրէն իսկ պիտի ընկճէին։ Տուարհան զգալով բրած անզգայ յայտարարութեան տխուր հետեւանքը,

—Բայց հիմա անմիջապէս անձնատուր պիտի չըլլամ, բսաւ, պիտի կռուիմ, մաքառիմ մինչեւ կեանքիս վերջին վայրկեանը՝ ուր երբ ամէն կերպով յուսահատիմ, այն ատեն պիտի գործադրեմ որոշումս. մինչեւ այն ատեն սակայն պիտի թախանձեմ որ չարանիակէք ինձ առաջնորդել։

Մօնա որ ամէնէն աւելի կը չարչարուէր Տուարհանի յուսահատութենէն,

—Բացայայտ է որ, բսաւ, այս մարդիկը մեզ ցամաք պիտի հանեն. արդ երբ որոշուած վայրը հանենք, մերժենք ցամաք ելլելը պարզ պայմանաւ սակ։

—Ինչպէս մերժենք, հարցուց դքսուհին։

—Անգլիական կառավարութիւնը հարկաւ պիտի հաստատէ մեր անմեղութիւնը. արդ, այն պարագային բսենք թէ անպարտելի թշնամութիւն մը կը դառնայ մեր չուրջ և խնդրենք որ կառավարութիւնը մեզ ապահով հաստատուհանդիստ մը հանէ։

—Անտանկ առաջարկ մը չատ ջուր կը վերցնէ։

—Ընդհակառակը, յարեց Մօնա, բնաւ դժուարութիւն չեմ տեսներ ատոր մէջ. իրենք մեզ՝ ձերբակալեցին անիրաւ կերպով, իրենք յանձնեցին մեր ճամբորդութիւնը և մինչեւ անծանօթ տեղեր քաշեցին բերին. հետեւաբար, միջազգային օրէնքով պէտք է փոխարինութիւն ընեն ամէնուն, ուստի մենք ամէն բան կը մոռնանք պայմանով որ ապահով կերպով Եւրոպա փոխադրեն մեր ամէնքն ալ։

—Կեցցէ՛ս, գոչեց Սառա, ասիկա արդար պահանջ մըն է, պայմանաւ որ գործադրուող գտնուի։ Ո՞վ պիտի կրնայ խօսք հասկցնել այս պնդագլուխ անգլիացիներուն որ մեծ հաւատք ունին իրենց վրայ ու բնաւ չեն յօժարիր իրենց սխալը ճանչնալու։

—Սա հոգը ինձ ձգեցէք, պատասխանեց Մօնա, այս ճամբորդութեան մէջ ամէնքդ ալ մեծ գործեր տեսաք, այս անգամ գործին կարգադրութիւնն ինձ յանձնեցէք։

Վիճաբանութիւնը կը չարունակուէր չորս ուղեւորներուն միջեւ, որոնք ուէր երկրորդ յարկը՝ քով քովի նստած՝ մերթ կը տխրէին, մերթ կը յուսահատէին ու մերթ կ'ոգեւորուէին։

Կէս օրին մօտ նաւաստի մը ներկայանալով չատ անհամ կերակուր մը ներկայացուց, Սառա Թէեւ ուզեց դիմադրել, սակայն նաւաստին լռել ու համր մէկու մը նման առանց պատասխանելու ամէն դնելու խօսուածներուն, մեքենաբար գործը տեսնելէ ետք լուռ ու անխօս վերադարձաւ։

— Սա մարդիկը հոգի կը հանեն, գոչեց Լիւսիէն, երկու ազատ իջեցնես Թչուառականին երեսին որ երեւայ մարդ-նմանելը հասկնայ։

Դուքսին այս դժգոհանքը պատերուն մէջ միայն արձագանգեց, ոչ ոք համաձայն գտնուեցաւ իրեն, ամէնքն ալ վերջին ծայր անօթեցած էին ու կրեց գրեթէ լափելով կերան անհամ կերակուրը։

ԻԲ.

ԼԻՏԻԱՍ ԵՒ ՊԷԼԼԱ ԻՏԷԼԼ

Ո՛վ որ մօտէն չէ տեսած Հնդկաստանի բնական գեղեցկութիւնը, անիկայ գաղափարը չկրնար ունենալ արեւելեան երկիրներու հմայիչ տեսարաններուն վրայ, Հանիկի վերելքը գերագանցապէս կը տիրէ Հնդկաստանի նուիրական գետին Գանգէսի ամբողջ տարածութեանը վրայ, որուն չուրջ ալ ու ձախ սփռուած են դրախտային հաւանապատկերներ երանգալից ու պերճալուն վաճառականութեամբ։ Կալկաթան զգլխիչ վայր մըն է մանաւանդ նորօրինակութեանց սիրահարներուն համար ուր յաջողապէս իրարու չաղկապուած են Անգլիական պարզութիւնը հնդկական պերճանքին հետ։ Աչխարհի մէջ և ոչ մէկ տեղ կարելի է տեսնել այս-

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԵՒ-ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.—ԲԱԺԱԿԱՃԱՌԵՐ. — Արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ ի պատիւ Ֆուշիմի իշխանին տրուած հացկերոյթին առթիւ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ հետեւեալ բաժակաճառը արտասանեց.—

«Ձեր կ'ընեմ բաժակ առաջարկելու Ն. Կայս. Բարձրութեան՝ Ֆուշիմի իշխանին։ Ուրախ ենք որ այս երկրին մէջ իր այցելութիւնը առիթ կուտայ մեզի ցոյց տալու թէ ո՛րչափ կը գնահատենք ա՛յն ընդունելութիւնը՝ որ Ճափոնի մէջ եղաւ անգլիական պատուիրակութեան, զոր Անգլիոյ Վեհ. Թագաւորը Ճափոնի կայսեր ղրկեց անցեալ տարի—ընդունելութիւն մը՝ որ ցոյց կուտայ Ճափոնի մէջ մեզի հանդէպ մշակուած բարեկամական զգացումները։

«Կը փափաքինք հիմա, Ձեր Կայս. Բարձրութեան եկած այս ընդունելութեան առթին, յայտնել այս երկրին մէջ զգացուած հիացումը ձեր ազգին հայրենասիրութեան և հանրային ոգիին համար։ Այս բարեմասնութիւնները շատ կը գնահատենք մեր երկրին մէջ և կը հիանանք անոնց վրայ, և ամէն ոք կը խոստովանի թէ ի՛նչ աստիճանով կը զօրացնեն անոնք Ճափոնի մէջ։ Երկու Տէրութեանց միջեւ այս բարի զգացումը զօրացաւ և ամրապնդուեցաւ մեր միջեւ գոյացած զինակցութեամբ։ Նախորդ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաուն, որ իր ներկայ ձեռքին մէջ այդ զինակցութիւնը կնքեց, այս իրիկուն ներկայ է մեզի հետ։ Եւ եթէ իրմէ առաջ փառաւորութեամբ կը խօսիմ այդ զինակցութեան վրայ, պատճառը ա՛յն է որ կը հաւատամ թէ այս քաղաքականութեան տակ տեւող ոգին և զինուորութիւնները կը համապատասխանեն երկու կառավարութեանց շահերուն։

«Երկու տարի առաջ այդ զինակցութեան վերանորոգութեան նպատակն էր միայն ապահովել խաղաղութիւնը, և բնաւ չվնասել ուրիշին։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Գերման Նաւային դաշնակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը սկսած է տեղի ունենալ, և այս տարի անսովոր կերպով շահեկանութիւն պիտի ունենայ, Անգլիոյ և Գերմանիոյ ներքին յարաբերութեանց տեսակէտով։ Այս դաշնակցութիւնը հզօր ազդեցութիւն ի գործ դրած էր Ռայխսթակին վերջին ընտրութեանց առթիւ։ Վիլհէլմ կայսրը շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած էր Դաշնակցութեան նախագահ Սալմ-Հօրսթմար իշխանին, գովելով այդ կազմակերպութեան գործունէութիւնը ընտրական պայքարին մէջ, և իշխան Պիւլով հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնեց գեր-նախագահ զօրավար Քայմի ի նպաստ կառավարական ընտրելիներուն իր տարած աշխատութեանց համար։ Դաշնակցութեան յանձնախումբին տեղեկագիրը կը յայտարարէ թէ Նաւային Դաշնակցութեան անդամներուն թիւն է 906,706, վերջին տասներկու ամսուան մէջ 40,000 անդամ աւելցած։ Ուրիշ երկիրներու նաւային դաշնակցութիւնները ի նկատ առնելով, գերման նաւային դաշնակցութեան դիրքը յայտ նպաստաւոր է. Բրիտանիական Նաւային Դաշնակցութիւնը 20,000 անդամ ունի միայն. Սպանիական Նաւային Դաշնակցութիւնը 13,000 անդամ, Իտալական Նաւային Դաշնակցութիւնը 10,000 անդամ, Ամերիկեան Նաւային Դաշնակցութիւնը 4,500 անդամ, Ֆրանսական Նաւային Դաշնակցութիւնը 5,000 անդամ, Բելճիքայի Նաւային Դաշնակցութիւնը 2,900 անդամ։

Նաւային Դաշնակցութենէն զատ, Գերմանիոյ մէջ կայ նաեւ Գերման Կիներու Նաւային Դաշնակցութիւնը, որ հազարաւոր անդամակցիներ կը պարունակէ երկրին ամէն կողմերէն, ցոյց տալով թէ նաւային ծաւալման գաղափարը ո՛րքան ժողովրդական է ողջ Գերմանիոյ մէջ։ Նաւատորմին յաւելման համար ցոյց տրուած այս ուշադրութիւնը յայտ նշանակալից է։ Գերման Նաւային Դաշնակցութիւնը կ'աշխատի հզօր մարտանաւերու շինութեան ի նպաստ պոռչումներ առաջ բերել։ Զանազան նաւային տեսարաններու պատկերներ շատ աժան գնով մեծաքանակ կը ծախուին նաւատորմին համար շահեկանութիւնը և հետաքրքրութիւնը վառ պահելու նպատակաւ։ Վերջին տարուան մէջ այս կերպով ցրուած պատկերազարդներուն ամբողջ թիւը 800,000ը կ'անցնի։

ՖՐԱՆՍԱ-ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Ռուս լրագիրները խնդութիւն կը յայտնեն ֆրանքօ-ճափոնական համաձայնութեան վրայ։ Կը յայտարարեն թէ այդ համաձայնութիւնը տրամաբանական հետեւանքն է ուրիշ բարեկամութիւններու, որոնց շրջման հիմն կառուցակերտուելու վրայ է, և աշխարհի խաղաղութեան համար ամենամեծ կարեւորութիւն ունի։ Ճափոն ի մօտոյ պիտի դաշնակցի նաեւ Ամերիկայի հետ, ցոյց տալու համար թէ ինք բնաւ մտադիր չէ յարձակողական քաղաքականութեան մը դիմելու Փիլիպպեանց համար։ Բելճիքացուցի թէ՛ կառավարական շրջանակներուն և թէ հանրային կարծիքին կողմէ շատ մեծ գոհունակութեամբ կը դիտուի այս համաձայնութիւնը։

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԵՏ. — Նիւ Եորքէ կը հեռագրեն թէ Ճափոնի և Միացեալ Նահանգաց միջեւ բանակցութեանց մասին տակաւին պաշտօնական լուր մը չի գտնուիր Նիւ Եորքի և Ուաշինկթընի մէջ։ Բայց Խաղաղականի վրայ երկու Տէրութեանց շահերը խաղաղութեամբ պահպանելու համար բանակցութիւնը ի մօտոյ պիտի սկսին։ Ճափոն շատ լաւ գիտէ թէ Ամերիկա երբեք վրայ պիտի չսայ իր Խաղաղականի ստացուածքները։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻ ՊԵՏԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՐԼԻՆ ԵՒ ՀՌՈՄ. —Մայիս 28ին Պերլին կը ժամանէ աւստրիա-հունգարական բանակին սպայակոյտի պետ Ֆոն Լէօզէնտորֆ, որ նոյն օրը ներկայ պիտի ըլլայ գերման բանակին սպայակոյտի պետ զօրավար Մոլթքէի կողմէ տրուած հացկերոյթին։ Մայիս 29ին ասպանդարձ պիտի կատարուի, զոր Վիլհէլմ կայսր ամէն տարի նոյն օրը կը կատարէ։ Սպայակոյտի պետը թերեւս ներկայ գտնուի նաեւ Պերլինի և Բոցտամի մէջ տեղի ունենալիք տարեկան մեծ ասպանդարձերուն։

Ֆոն Լէօզէնտորֆ Պերլինէ դարձին պիտի այցելէ նաեւ Հռոմ, ծանօթանալու համար Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին և իտալական բանակին սպայակոյտի պետ զօրավար Սալէթթայի։ Անցեալ տարի զօրավար Սալէթթա Վիեննա գացած էր արդէն։

ՍՊԱՆԻՈՅ ՆՈՐԱՀԱՍ ՊԱՅԱԶԱՏԸ. —Անգլիական թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հրատարակեն նորածին պայազատին վրայ.— Ն. Արքայական Բարձրութիւնը, նորածինը, խարտիշագեղ է, ունի շատ կապոյտ աչքեր, լայն ճակատ մը։ Իր երեսը Անգլիացիի ձեւաձեւ դրոշմը ունի աւելի քան ասպանիական ցեղին անկիւնաւորութիւնները։ Իր սառքին ծամերը, բոլորշի, և կլափին վրայ իր նուրբ փառոլը ասպանիական տիպարին բնաւ չի նմանիր, իսկ ճակատը և անկիւնաւորութիւնները Պուռպոններուն նկարագիր մը ցոյց կուտան։ Իշխանին գլուխը փոքր է և գրեթէ կլոր, բարակ ու կանոնները գրեթէ փակած են։ Շրթունքները լաւ ծրարուած են, յօնքերը կամարաձեւ են և ցցուած։ Մնեւ-լուն այս խնամով քննուեցաւ բժիշկներուն կողմէ և գնահատուեցաւ մօրը թեւերուն մէջ, թագուհին խանդաղատանքով համբուրեց զայն։ Սահմանուած է թէ պիտի կոչուի Ալֆոնսօ, Բալրոս յաւելուածական անունները ալ պիտի տրուի։ Ցեղոյ յուլօյին և հաղուեցոցին, և այս արարողութեան ներկայ եղաւ մայր-թագուհին Քրիստինէ, Էնա թագուհիին մայրը՝ Պաթէնպերկի Հէնրի իշխանուհին և Լէտի Ուիլիըմ Սէսիլ։ Երբ Ալֆոնսօ թագաւոր իմացաւ նորածինին սեռը, ցնծութեամբ ողջունեց բառ թագուհիին.— Էս ունի նինօ, ունի նինօ մաւի հէրմօսօ ի կրանտիզմօ (Մանչուկ մըն է, շատ գեղեցիկ և շատ քնքուշ մանչուկ մը)։ Նորածինը բնաւ չլացաւ ընծայման արարողութեան միջոցին։ Ալֆոնսօ թագաւոր իր զաւակը գրկած ամբողջ սենեակին շրջանը բրաւ անգամ մը։

Ըստ սովորութեան թագաւորը արքայական պալատին ծնունդէն քիչ վերջը զանազան պատուանշաններ տուաւ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն և ազնուական մեծ ազնուականներուն, որոնք ծննդեան միջոցին պաշտօնի վրայ էին։ Պատուանշաններ տրուեցան նաեւ այն նիզակաւոր գնդապետին, որ ծննդեան պահուն կը պաշտօնավարէր սենեակին առջեւ, և թագաւորը ոսկի դրամ մըն ալ նուիրեց անոր իբրեւ յիշատակ բարեբաստիկ դէպքին։

Սպանիոյ ամէն գաւառներուն մէջ եկեղեցւոյ զանգակներու հնչմամբ, հրավառութիւններով, նուագածութեամբ, աղքատներու ողորմութիւն տալով տօնուեցաւ գահաժառանգ իշխանին ծնունդը։ Ամենուրեք տարածուած խինդին ու ցնծութեան գլխաւոր պատճառը նորածինին արու ըլլալն է, որ Սպանիոյ վրայ արքունեաց համար կարեւոր խնդիր մըն էր։ Սպանիական մամուլին մէկ մասը յոյս կը յայտնէ թէ Անգլիոյ ազդեցութիւնը Սպանիոյ վրայ ապահովուած է երկար ատեն համար։ Վիքթորիա թագուհիին և նորածինին առողջական վիճակը շատ գոհացուցիչ է, և բժիշկները միաձայնութեամբ թագուհիին ու մայրը անձամբ դիեցնէ իր զաւակը։

Այս առթիւ, պալատին մէջ, ի ներկայութեան արքայական ընտանեաց անդամներուն, դատական նախարարին՝ Տէրութեան իբրեւ վերին նուաստ, և այլ բարձրաստիճան պաշտօնեաներու, հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ նորածինին արձանագրութիւնը թագաւորական տոմարին մէջ։

Գահաժառանգին մկրտութեան խորհուրդը կը կատարուէր երէկ Սպանիոյ գահերէց կարտինալ Սանչայի ձեռքով, Ցորդանանու ջրով։ Ալֆոնսօ թագաւորը իր զաւկին վիզէն պիտի կախէ Ոսկեգեղմի պատուանշանը և Կարոլոս Գ.-ի մեծ խաչը։ Այս հանդիսական թափօրը պիտի դառնայ գահին ընկալուեան յարկաբաժինը, ձեւին մէջ պիտի պարուրուի Կոլլէժի թանկագին գործուածով։ Արքայական պալատին մէջ, մկրտութեան խորհուրդին համար, տաճարին մէջ պիտի գտնուի Տոմինիկեանց կրօնական միաբանութեան հիմնադիր Ս. Տոմինիկոսի պատմական աւազանը։ Շուրջանակի բեմեր պիտի կանգնուին հրաւիրեալ հիւրերու համար։ Թնդանօթի 21 հարուածներով պիտի ծանուցուի մկրտութեան թափօրը, որ պիտի բաղկանայ սոյնպէս. — Առջեւէն պիտի քալեն պալատական աւագանին, որոնց պիտի հետեւի Սալամանքա մարքիզուհին, բազուկներուն վրայ բռնած նորածին գահաժառանգը, որուն աջ կողմէն սպասական Ռինալտինի իբր ներկայացուցիչ Պապին՝ որ կնքահայրն է, և ձախակողմէն Մարիա Քրիստինա մայր—թագուհին, իբր կնքամայր։ Անոնց ետեւէն Ալֆոնսօ թագաւորը Իզապէլ և Էուլալիա իշխանուհիներուն և Տօն Քարլօս իշխանին հետ, բազմաթիւ հետեւորդներով։

Հանդիսաւորութեանց աւելի մեծ փայլ մը տալու համար, մկրտութեան արարողութենէն զատ, յարգանքի սրահին մէջ պիտի անցկացուին Սպանիոյ պետական պաշտօնատարներուն կողմէ, որոնք Բելճիքոյ Խաչը և ազնուականաց հագուստներով լեցուն արարողութիւններով պիտի կատարուին։ Այս արկղը լաւին գեղեցիկ է, խնամով ներով չրջապատուած, որոնց պահուած գանձը գանել կ'արժէ։ Սպանիական ոսկերչութեան գործոց մըն է։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ Ջալալեան արքեպիսկոպոսէն վերջ իր առաջին նիստը գումարեց երէկ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և զեր-Աւետնագիտութեամբ Տ. Վահրամ Արքեպս.ի։ Ներկայ էին Տ. Տ. Գրիգորիս, Գաբրիէլ և Մովսէս Սրբազանները, Գնէոնդ և Գրիգորիս Վրդ.ները և Միքիեան, Տէր Սարգսեան, Սամուէլեան, Աշճեան և Ճէպէճեան քահանաները։

Ատենադպիր Սրբազանը նախ Ս. Զատկի շնորհաւորութիւնը բրաւ բոլոր ժողովականաց։ Ժողովը յետոյ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. Ժողովը գնահատելով Սեբաստիոյ հանգուցեալ Տ. Պետրոս Արքեպս.ի արդիւնաշատ և երկարատեւ պաշտօնավարութիւնը, ինչպէս նաեւ ժողովոյ անդամ Տ. Կարապետ Ա. քհ. Սէթեանի եկեղեցւոյ մատուցած խղճամիտ ծառայութիւնները, յանձնեց հոգւոց պաշտամունք կատարել անոնց յիշատակին։

2.—Ժողովը Սամաթիոյ երեք թաղերու միացման խնդիրը ուսումնասիրելու համար որոշեց մասնաժողով մը կազմել նոյն երեք թաղերէն առնուած ներկայացուցիչներէ։

3.—Ժողովը որոշեց առաջնորդական ընտրելեաց համար ընդհանուր ցանկ մը պատրաստել։

4.—Բոլուի Խոշմաթ գիւղին համար իւղաներկ Ս. Աստուածածնայ պատկեր մը նկարուած և ժողովոյ ներկայացուած ըլլալով, ժողովը Հայ եկեղեցւոյ կանոնաց համաձայն գտաւ և որոշեց արտօնել անոր օծումը։

5.—Զէյթունի կաթող. փոխանորդ Տ. Վաղարշակ Վրդ. գրով մը կը ծանուցանէր թէ, Վիճակին Հայ-հռոմէական քահանաներէն 97 անձեր վերադարձած են մայրենի եկեղեցւոյ ծոցը։ Ժողովը որոշեց գոհունակութեան գիր մը ուղղել։

6.—Եգեսիոյ երկու քահանայացուներու խնդրին համար թեր ու դէմ գրութիւններ հասած ըլլալով, Պատրիարքարանէ հեռագրուած էր յետ ձգել, մինչեւ եկեղեցական մը ղրկելը։ Ժողովը բաց այժմ որոշեց Տ. Փառէն Վրդ. Մելքոնեանը, որ այժմ Մարաշ կը գտնուի, ղրկել Պատրիարքութեան կողմէ։

7.—Բերիոյ Ս. եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Համբակի Սրբազան տեղեկագրած ըլլալով թէ Ֆէրիգիւղի Ս. եկեղեցւոյ վրայ քահանայ ձեռնադրած է առնելու Գարակէօզեանը՝ անուանելով զայն Տ. Վարդան, ժողովը որոշեց արձանագրել։

8.—Աղթամարայ Կաթող. տեղապահ Տ. Յովսէփ Եպս. կը տեղեկագրէր թէ որոշած է յետ այսու բնաւ քահանայական ձեռնադրութիւն չտալ և գրած է մէկ քանի Վիճակներու՝ որպէս զի այնպիսի քահանայացու չղրկեն և իր նուիրին վրայ չծանրանան։ Ժողովը որոշեց պատասխանել թէ, երբ որ առաջնորդի մը և կամ տեղապահի մը կողմէ տրուած պաշտօնական ընծայագրով մը կը ներկայանայ ընծայացու մը այնպէս իրեն լաւցո չենոր և հետեւաբար պէտք է ձեռնադրել։

9.—Մշոյ Ս. Կարապետի վանահայր. փոխ. Տ. Վարդան Վրդ. և միաբանութիւնը Ս. Կարապետի վանուց նորոգութեան համար խնդրանք բրած էին։ Ժողովը հարկ համարեց գրել թէ իրենք առ այժմ պէտք է վանքը մատակարարեն սեփական միջոցներով, մինչեւ որ կեդրոնը ի վիճակի ըլլայ իրենց օգնելու։

10.—Երզնկայի Խառն ժողովը տեղապահ Տ. Իսահակ Վրդ.ի քարոզչութեան պաշտօնավարութիւնը թեւելով կը խնդրէր լանջախաչ մը շնորհել իրեն, Ժողովը որոշեց այս մասին հարկ եղածը գրել Ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսին։

11.- Երզնկայի առաջն. տեղապահը յայտնագրած էր թէ Վիճակին անկար քահանաներուն օգնելու համար մնացած մը հաստատուած է. Ժողովը հարկ համարեց կանոնագիրը ուզել։

12.—Բաղեշի զատուր. Ժողովը տեղեկագրած էր թէ Վիճակին գիւղերու քահանաներէն, հինգ անդամէ բաղկացեալ կրօն. ժողով մը ընտրած է։ Ժողովը որոշեց հարցնել թէ ինչո՞ւ բաս օրինի քաղաքէն ալ քահանայ չէ առնուած։

13.—Նիւպարի ազգայինները խնդրած էին որ տեղւոյն ընթերցարանը նորէն բացուի։ Ժողովը հարկ գտաւ այս մասին կարեւոր տեղեկութիւնները առնել Թոգաթի առաջնորդարանէն։

14.—Կէսարի փաշայի Թաղ. Խորհուրդը տեղեկագրած էր թէ երկու քահանայացուներէն երկուքն ոսկի պահանջած է իրենց ձեռնադրութեան ծախսերուն համար։ Ժողովը մերժելի գտաւ այս բացատրութիւնը։

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ ուրիշ կարգ մը խնդիրներով։

ՊԱՅԱԶԻՏԻ Առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Վրդ. կը տեղեկագրէ Պատրիարքարան թէ Կարափիլաւի վանքին միաբաններէն ծերունազարդ Տ. Գրիգոր Վրդ. Մկրտիչեան վախճանած է մարտ 1-ին. իսկ օծումը կատարուած է նոյն ամսոյ 19ին։ Առաջն. տեղապահը նկարագրելով նաեւ վանքին քայքայեալ և նիւթական միջոցներէ զուրկ վիճակը, անօրինութիւն մը խնդրած է Պատրիարքարանէ։

ԵՒՆԻ ԳԱԲՈՒԻ Թաղ. Խորհուրդը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ տեղւոյն Տ. Յուսիկ քահանան Աւագերէց անուանուի։

ՄՇՈՅ Ս. Կարապետի վանքին վանահայր. փոխ. Տ. Վարդան Վրդ. խնդրած է Պատրիարքարանէն որ վանքին մէջ ընծայարան-Որբանոց մը բանալու հրաման տրուի։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ ազգ. վարժարանին երկսեռ ուսանողները իրենց ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ երէկ բառ սովորութեան Բաբասաղաձ գացին մարզիք ընելու համար։

ՊԱՐԹԵՍԻՐԵՆ կը գրեն մեզի.— Ս. Զատկի տօնը շատ շքեղ կերպով կատարուեցաւ հոս։ Եկեղեցին նոյն օրը երկսեռ հոծ բազմութեամբ մը լեցուած էր։ Արարողութիւնները գեղեցիկ դասուն կողմէ երգուեցան ներդաշնակօրէն։ Օրուան պատարագիչն էր Տ. Նշան քհ. Բարունակեան, որովհետեւ Առաջն. Տեղապահ թեմական կարեւոր գործերով Պանտըրմա կը գտնուէր։

—Դպրաց Դասը Զատկէն առաջ նոր շապիկներու շինութեան ձեռնարկած ըլլալով, կանանց մասնախումբին կողմէ հաւաքուած դրամով, բաւականաչափ կերպաս գնելու համար, Իզմիր Փօճամանեան և Անտօնեան վաճառատան դիմուեցաւ և շապիկներու շինութեան ձեռնարկուեցաւ։

—Տեղւոյս նորընտիր Միւտիրի Ուսման Մուսլին պէյը Ազգ. երկսեռ վարժարանները այցելեց, ուր ընդունուեցաւ պատուով, և Տնօրէնութեան հիւրասենեակը պատուասիրուելէ վերջ, աշակերտները Տաճ. և թուաբանութեան մէջ քննեց և սիրով կարգապահութեան մասին իր գոհունակութիւնը յայտնեց։

ՀԱԼԷՊԻ մէջ Ս. Յարութեան տօնը շատ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ այս տարի. եկեղեցին շատ փոքր կուգար անհամար բազմութեան համար, Առաջնորդ Գեր. Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. պատարագեց և քարոզ խօսելով բարեմաղթութիւններ բրաւ Վեհ. Սուլթան Համիտ կայսեր կենաց համար։ Յարութիւն էֆ. Էքմէքճեան՝ Հալէպի եկեղեցիին ձայնագրագէտը՝ իր խումբով խիստ գեղեցիկ երգեց եռաձայնը օրկի վրայ և բարեպաշտ ժողովուրդը զմայլած՝ սրտագին կ'աղօթէր։ Զատկի առթիւ Առաջնորդարան այցելեցին հետեւեալ՝ Վսեմ. Վալի փաշան ազգաւոր գրկած էր, անձամբ այցելեցին Հալէպ-Անտիոքի ընդհ. հրամանատար Վսեմ. Պէքիր փաշա, Վսեմ. Սամի փաշա, քաղաքապետ Վսեմ. Նուրի փաշա, Ասլիէ միւֆէթթիշի Վսեմ. Եուսուֆի էֆ., վիլայէթի Վսեմ. Թարգման, Վսեմ. Տէֆթէրտար պէյ, վարժարանաց քննիչ Ապտիւրրահման էֆ., գօլ-աղասը Մէհմէտ պէյ, Կէօրտի զատ Մուսթաֆա պէյ, Իտատիյէ վարժարանի Վսեմ. Տնօրէնը և ուսուցչական խումբը, նոյն վարժարանի գլխաւոր ուսուցիչ Երուանդ էֆ. Տամկաճեան, Պետական հիւանդանոցի բժշկապետ Վարժապետեան էֆ. են.։ Գաղիական հիւպատոսը, պարսկական հիւպատոս Վսեմ. Լեւոն պէյ Աճէմեան, անգլիական հիւպատոսարանի աւագ թարգման Նիկողոս էֆ. Տ. Մարգարեան, Ս. Յովսէփի հիւանդանոցին քոյր ֆրանսացի մայրապետները, Հայ Կաթոլիկ Օր. վարժարանի Հայ քոյր մայրապետները, ֆրանսական հիւպատոսարանի թարգմանք Պալիթեան եղբարք։ Բոլոր քրիստոնեայ ազգաց հոգեւոր պետերը, Պորթուկալի Վսեմ. Հիւպատոսը, Հայ և օտարազգի վաճառականք, բոլոր ժողովականք և նշանաւոր ազգայինք են. են.։

ԲԱՊԼԷՇԻՆ Գարասօղլանեան եղբարք մէկ օսմ. ոսկի յանձնած են Խմբագրութեանս Ազգ. Հիւանդանոցին համար։ Կը խնդրուի ընդունագիրով մը առնուլ սոյն դրամը։

ԳՈՒՐՈՒՉԷՇՄԷԻ զանձանակի Մասնախումբը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ, հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Գափամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Արմենակ էֆ. Գափամաճեան 1½ օսմ. ոսկի նուիրած է։ Նոյնպէս Այրի Տիկին Տիրուհի Մէհրամէթճեան իր վաղամեռիկ որդւոյն Պ. Նուպար Մ. Մէհրամէթճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 100 ղր. նուիրած է։

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԿՏԱԿ ՄԸ
ՆԻՒԹԱՊԷՍ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱՊԷՍ

Անոնք անմոռանալու և մնալու եւ ալ յաւէտ ապրելու սկզբունքը ուրախալի է որ հետզհետէ մուտ կը գտնէ մեր աւետարանական համայնքին մէջ ալ, և շքեղ մահուճամբներու ու վաղանցիկ փառասիրութիւններու տեղը կուտայ բարեգործական կտակի, որով թէ՛ կտակարարը և թէ կտակընկալը կը նպաստաւորուին։

Այս նուիրական զգացումով առաջնորդուած անձնաւորութիւն մը, Պաղտիկ էֆ. Սաղաեան, որ ոսկեղէնի ու արծաթեղէնի առեւտրով կ'զբաղէր, մեռած առջի օր և յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր մեծահանդէս արարողութեամբ և նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Հանգուցեալը, որ իր կենդանութեանն ալ առատաձեռն ստացող մը եղած էր բարեգործական հաստատութիւններու, մահուընէն առաջ ալ շարունակելու բարի նկատմամբ իր աջակցութիւնը կրթական գործին, կանոնաւոր կտակ մը բրած է, որ առջի օր հանգուցեալին մահուընէն առաջ ներկայացուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր, անոր Պէրպէրեան վարժարան գտնուած պահուն։ Ն. Ամենապատուութիւն կտակը բացաւ ի ներկայութեան հանգուցեալին քրոջ այրի Տիկին Նուարդ Բրբեճեանի և հօրեղբօր Ալիքսան էֆ. Սաղաեանի կողմէ եղած Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. Գալըքճեանի և Մամուկ էֆ. Տէր-Յակոբեանի։ Ազգ. Հիւանդանոցի կողմէ ներկայ էր Նշան էֆ. Ղուկասեան և Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն կողմէ Թումիկ էֆ. Սուրէնեան։ Հանգուցեալը իր հարստութեան երկու երրորդը ժառանգորդներուն և մէկ երրորդը Ազգին կը ձգէ, պայմանաւ որ անձեռնմխելի դրամագլուխ վերածուի գումարը, որուն հասոյթին $^0_0$ 80ը տրուի Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցին, և $^0_0$ 20ը Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն և անոր ձեռնարան դպրոցին։ Որբանոցին թողուած հասոյթին կէսը պիտի յատկանայ ընդհանուր որբերուն, իսկ միւս կէսն ալ Ս. Կարապետէն և Ս. Խաչէն հոն ընդունուելիք որբերու դաստիարակութեանը։ Պաղտիկ էֆ. կտակակատար կարգած է Ս. Պատրիարքը։ Հանգուցելոյն հարստութիւնը կը հաշուուի 4-5000 ոսկի, որոնք կը բաղկանան հին գոհարեղէններէ և թանկագին քարերէ, ինչպէս նաեւ հնչուն դրամէ, Պէտէսթէնի մէջ ի պահ դրուած։ Պահարանին բանալիները յանձնուեցան Ս. Պատրիարք Հօր։ Հանգուցեալը եղբօրորդին է Պատր. նախկին գործակատար Ալիքսան էֆ.ի, և պատուաւոր դիրք մը կը գրաւէր ոսկերիչներու դասակարգին մէջ։ Բաւական ժամանակ է ի վեր գործէ քաշուած, Տաշ Համամի բնակարանին մէջ կ'ապրէր, ամուրի։ Ընկերական, հեզահամբոյր ու համակրելի անձնաւորութիւն մըն էր։ Հանգուցեալը զաւակն էր Սագաեան Ամիրայի, իսկ մօր կողմէ Փիշմիշ Միքայէլ Ամիրայի։

Ալիքսան էֆ. Սագաեան, Օր. Սրբուհի Սագաեան, Այրի Տիկին Նուարդ Բրբերեան, Տէր և Տիկին Մովսէս Փիշմիշ և զաւակունք, Այրի Տիկին Եղսիկ Համեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Մարտին Փօլօյեան և զաւակունք, Տիար Թադէոս Սագաեան ի Մանչեսթըր, Տիար Մարտին Սագաեան, Տիար Տիրան Աղնաւորեան, Տիար Օննիկ Թարգմանեան, Այրի Տիկին Լուսիկ Սաքիասեան և զաւակունք, Այրի Տիկին Եպրոս Սաքիասեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Խաչիկ Սաքիասեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Յակոբ Սաքիասեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Գրիգոր Սաքիասեան ի Կալաց, ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն գահաղէտ մահը իրենց եղբօր, եղբօրորդւոյն, մօրեղբօր, որդւոյն և ազգականին։

ԱԶՆ- ՊԱՂՏԻԿ ԷՖ- ՍԱԳԱԵԱՆ
(ՈՍԿԵՐԻՉ)

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Չորեքշաբթի, 2 Մայիս, երեկոյեան ժամը 9ին, Ս. Խաչ եկեղեցին, և մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունն և ամփոփուի ընտանեկան գամբարանին մէջ։

Սկիւտար 1 Մայիս 1907

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

14 Մայիս 1907

Ֆրանսական 3%	95 1
Օսմանեան Միացեալ	93 77
Երկաթուղի	153 —
Պանք Օթթօման	707 —

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ,— Սէրվէրէ կառավարիչ անուանուեցաւ Մուշի նախկին կառավարիչ Հիւսնի պէյ։

⁂ Պեօյիւք Չէքմէճէի նախկին անուանուեցաւ Պէյքօզի նախորդ նախկին Ահմէտ Թէվֆիք էֆ.։ Համբրին նախկին անուանուեցաւ Ճիսուէի նախորդ նախկին Մուսթաֆա Խայրի էֆ.։ Վանի Շէհէր գաւառակին նախկին անուանուեցաւ Սարըղէմվաղի նախորդ նախկին Ասլան էֆէնտի։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐ.— Թղթատարական և հեռագրական վերատեսչութեան հրամանով մրցման քննութեամբ Տրէնէ-Կէլէմիշի անթել հեռագրի գծին համար լեզուագէտ երեք պաշտօնեաներ ընտրուեցան, որոնք են Բերայի հեռագրատան օտար հաղորդակցութեանց պաշտօնեայ Բուշալի էֆ., Սիրքէճիի նաւահանգստեան պաշտօնեաներէն Ֆուատ էֆ. և թղթատարական պաշտօնեաներէն Մէհմէտ Ալի էֆ.։ Սոյնք երկու ամիսի չափ անթել հեռագրի տեսական ու գործնական կիրառումը պիտի ուսանին Համդի ու Թէվֆիք էֆ.ներէն, որոնք Գերմանիոյ մէջ ուսանելով Պոլիս վերադարձած են։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Թեւֆիկ Հագիգաթ կը գրէ թէ ապրիլ 29ին Երուսաղէմի մէջ կատարուեցաւ Մովսէս մարգարէին Երիքովի ճամբուն վրայ գտնուած գերեզմանին տարեկան մեծ ուխտագնացութիւնը։ Քաղաքային և զինուորական իշխանութիւնք, թեքքէներու Տէվրիշները և 22,000է աւելի հաւատացեալներ մասնակցեցան այս ուխտագնացութեան, որ կէս օրին մեկնեցաւ Երուսաղէմի կառավարական ապարանքէն։ Մինչ զօրքերը հրապարակին վրայ շարուած էին և երաժշտախումբը կ'նուագէր, յարգանքի արարողութիւններով, իրենց պատաններէն հանուեցան Խալիլ Մարգարէին յատուկ դրոշը և Դաւիթ մարգարէին ու Մովսէս Մարգարէին յատուկ դրօշները։ Ցեհայ, Վեհ. Կայսեր համար մաղթանք մը եղաւ, գացին մեծ մզկիթը, ո՛ւր պարզուեցան դրօշները։ Թափօր կազմուեցաւ, որուն առջեւէն զինուորական նուագախումբը և հեծելազօրք կ'երթար։ Այնպէս քաղաքէն դուրս ելան, ուր թափօրին միացան Սէյտի կարգին Տէրվիշները իրենց դրօշակներով, զարնելով թմբուկ, կամ երգելով երգեր։ Թագաւորութեան կողմէ ուխտաւորներուն մէջ վրաններ կանգնուած էին։ Մասնաւոր արարողութիւններ տեղի ունեցան Մովսէսի գերեզմանին վրայ և յետոյ այն թափօրով վերադարձան։ Այս ուխտը տեւեց շաբաթ մը և ուխտաւորներուն շրջակայքը սեղան տրուեցաւ ուխտաւորներուն։

ԿԻՒՄԻՒՇԽԱՆԷԻ տարեկան արծաթահանքին մէջ 15000 ոսկիի գործ եղած է։

ՎԵՐԻՆ ՎՈՍՓՈՐ.— Քաղաքապետութիւնը ընդունելի գտած է իրեն

մասուցուած ծրագիր մը, որով կ՚առաջարկուի Թարաբիոյ, Պէօյիւքտէրէի ու Մէսարբուռնի շոգենաւի նաւամատոյցները յարմար տեղեր փոխադրել և Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցի ճամբուն վրայ «լիւքս» լամբարներ դնել․ նաև Պէօյիւքտէրէէն մինչև գերեզմանատան ասֆալտ ճամբան սալարկել։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ․ — Մասնաւոր յանձնաժողով մը, որուն անդամներն են Պրուսայի նահանգին հանրօգուտ շինութեանց Տնօրէն Շէֆիգ պէյ, կամուրջներու և խճուղիներու վարչութեան ճարտարապետներէն Սամի պէյ և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտ խորհրդականներու գլուխն ճարտարապետներէն Մ․ Միլէ, երէկ մեկնեցան Նիկոմիդիա, գաւառին ճամբաները և խճուղիները շինելու համար։

ԱՆԱՏՈԼԸ ՀԻՍԱՐԻ մէջ հեռագրական կայան մը հաստատուեցաւ, որուն բացումը երէկ կատարուեցաւ։

ՊԻՐՈՒԹԻ Ելեկտրական Թրամվէյի Օսմ․ անանուն ընկերութեան դրամագլուխն է 6 միլիոն ֆր․, որուն 3 միլիոն 600,000 ֆրանքի բաժնեթուղթերու փոխարժէքը ամբողջովին գանձուած է։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ․ — Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ ամսոյն 23էն 29 պատահած մահերու թիւն է 256, որոնց 1ը կարմրախտէ (Դիւլիմիա), 1ը հապաղեխէ Փասըմ-Փաշա), 2ը կեղծմաշկէ (Խասգիւղ և Զարրիսանէի), 1ը ծաղկախտէ (Աթէնիա), 4ը թիֆոյէ Գասըմ-Փաշա, Խալաժ ազգայիններու հիւանդանոց, Օրթաքէօյ ու Պէյլէրպէյ՝ մէկմէկ), 49ը հիւծախտէ (Բերա, Կէօմիւշ Փաշա ու Խասքէւի հիւանդանոց՝ 3ական, Գասըմ-Փաշ․, Գալաթ, Արնաւուտքէօյ, Էյուպ, Փառքէօյ ու Սկիւտար՝ 2ական․ Բումէլի Հիսար, Տախթա Փաշա, Խալաժ ազգայիններու հիւանդանոց, Տիպալի, Դիվըլ Թօփրաք, Սուլթան Ահմէտ, Աչըք Փաշա, Մ․ Փրկչի հիւանդանոց, Խասքէօյ-Փաշա, Սուլթան Սէլիմ, Արաբա Մէյտանը, Փօղ Եաժմալը, Թոփխանէ, Բէշիքթաշ, Զինուո․ հիւանդանոց, Ալէւսրայ, Գումգաբու, Սամաթիա ու Փարալը Յերուն՝ մէկմէկ), 26ը շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները այլ զանազան պատճառներէ։

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒԱ ընել տալու համար ձեր չափերնուն դիմեցէք Սկիւտար Փօսթանէր Շէյխ ճամբուն, Արապաջամի՝ Տիար Յակոբ Փափազեանի ՕՍՄԱՆԼԸ ԽԻԹԻԹՀԱՆԷՍԻՆ, ուր չափերներ, օձիքներ, թեզանիքներ ինչպէս նաև ամէն կարգի ճերմակեղէններ կը քոլալուին, ու կ՚արդուկուին մաքուր, ընտիր և ճաշակաւոր կերպով։ Կը նորոգուին նաև չափերներ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ․ — Առջի իրիկուն ժամը 12ին առանց երկու երեք երկվայրկեան տեւող երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ Չէնիֆիչէի մէջ։ Շարժումը ուղղահայեաց էր և ընկերացած ստորերկեայ որոտումով։ Քանի մը պատեր ճեղքուեցան։ Նոյն ժամուն, 5-6 երկվայրկեան տեւող երկու ուժով շարժումներ զգացուեցան Պալէքնէֆիչէի մէջ։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ․ — Պոլսոյ Պատժական ատեանը զբաղեցաւ հետեւեալ խարդախութեան գործով։ Թաքսիմի կողմը կօշկակար Ցակոբ Գարաեան՝ Ֆէրիտին, ունեցած հազար ոսկի արժէքով իր մէկ տունը 550 ոսկիի փոխարէն և վեց տարուան պայմանաժամով գրաւի դրուած էր Ֆէնէր լեռնով մահրալամասու Նիքօլիի։ Զորս ամիս եաք յայտնելով թէ Նիքօլի տունը ուրիշի պիտի փոխանցէ փաստաբան Ալի Րիզա էֆէնտին փոխանորդ կարգելով, մէկ քանի անձեր դիմում կ՚ընեն Էյուպի Շէրիի դատարանը և Շէրիի Հէօճէթ մը կ՚առնեն։ Այսպէս տունը՝ 400 ոսկիի կը ծախուի Բերա, Անթօնիօ Պօնալի անուն մէկու մը որ կ՚երթայ այն տան մէջ նստող Ցակոբ Գարաեանին ազդարարել որ տունէն ելլէ։ Գարաեան երբ բացատրութիւն կը պահանջէ Նիքօլէն ան կ՚ըսէ թէ ինք բանէ մը տեղեկութիւն չունի։ Երկուքն ալ ընդդ․ դատախազութեան կը դիմեն և Անթօնիօի դէմ կը բողոքեն։ Քննութիւններէն կը հասկցուի թէ Բերայի մէջ կալուածի միջնորդ Եանքօ Աբէլի, փաստաբան Ալի Րիզա և ընկերը Թոսուն՝ իբր Նիքոլին կը ներկայացնեն ուրիշ մը և ատոր կը վկային յօգուտ Բանալի և Թօթի անուն երկու անձեր․ Էյուպի Շէրիի դատարանը խաբելով կեղծ Նիքօլին որ կ՚ըսէ թէ ինք սեփականի գործով Միսիլի երթալու, իր տունը ուրիշին պիտի փոխանցէ։ Հէօճէթը Շէրիին կառոյ։ Մտադիկը այս փաստաթուղթը ձեռք ձգելէ ետք Անթօնիօն կը գտնեն և տունը կը ծախեն 400 ոսկիի։ Դատարանը քննութեան ձեռնարկեց այս խնդրին մասին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԲԱՆՈՒՈՐՀԻՆ․ — Ահմէտ անուն գործաւոր մը այլի օր, Խասգիւղի բանալիքին մէջ լաւ մը գինովնալէ ետք, դաշոյն մը մխեց փորը։ Մարդուն մահը վայրկենական եղաւ։

ԿՆՈՒԹԻ ԱՐԳԱՆ․ — Տէփրպէքիրի վերակենդանիչ առաջոններուն նախորդ ընդ․ ղասախալ Մահմուտ էֆ․ի որդին Հասան Նէշէմ էֆ․ և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ճարտարապետներէն Յովհաննէս էֆ․ միասին կառքով մը, առջի իր Եյուպէն Եախթէ Գափու կ՚երթային, երբ ձին խրտչելով սկսաւ սրընթաց արշաւել։ Հասան Նէշէմ էֆ․ վար ինկաւ և ձախ սրունքին վիրաւորուեցաւ։ Ձին քիչ ետքը կարելի եղաւ կեցնել։

ԱՀՌԵԼԻ ՏՌԱՄ ՄԸ․ Մաղնիսայի Ցոյն ծանօթ ընտանիքէն 25 տարու երիտասարդ մը՝ Մ․ Տիմիթրի Քարաքաշ, որ եղբայրն է ատեղույն Օսմ․ Պանքայի ճիւղին Տնօրէն Գարագաշ Եանգօ էֆ․ի, սիրահարուած էր աղջկանց բարձրագոյն վարժարանին աշակերտ՝ Օր․ Զոյի, որ գեղանի և հմայիչ հելլէնուհի մըն էր։ Օր․ Զոյի, պզտիկ հասակէն որբ մնացած ըլլալու բայց պաշտպանութեանց շնորհիւ բարձր ուսում առած էր։ Ինք ալ կը փոխադարձէր երիտասարդին զգացումները, սակայն Մ․ Տիմիթրիի մայրը և մեծ եղբայրը կը հակառակէին այդ սիրոյն և ամուսնութեան։ Երիտասարդը ի զուր աղերսեց պաղատեցաւ անոնց, անոնց որ ա՛լ յուսահատած որոշեց ինքնիրեն կարգադրել գործը։ 160 ոսկիի գումար մը գրպանեց, որուն 150 ոսկին Օր․ Զոյի ղրկեց իբր հարսանեկան ծախք, պատուիրելով որ Ապրիլ 25ի գիշերուան համար պատրաստուի պսակին։ Բայց աղջիկը անպատեհ նկատեց այդ օրինակ կարգադրութիւն մը և թախանձեց Տիմիթրիէ սպասել շաբաթ մըն ալ, յուսալով որ պիտի կարենան համոզել իր ծնողքը։ Բայց երիտասարդը իր ծայրայեղ դիւրագրգիռ վիճակին մէջ այս խնդրանքը մերժում մը նկատելով ցաւահար մեկնեցաւ։ Գիշերը աղէկ մը գինովցաւ և եաքը ընկերները քովը կանչելով վերջ պիտի տալ կեանքին։ Բարեկամները յորդորեցին որ ետ կենայ այդ չարաչուք մտադրութենէն և յառաջելով իր տունը տարին։ Բայց Տիմիթրի առաւօտուան մինչև լոյս, երբ ատրճանակ մը գնաց ու նամակներ գրեց եղբօրը և ծնողքին։ Եաքը այդ նամակները, ինչպէս նաև սիրուհիին յանձնուելիք երկու վարդեր ու ակնեղեն մամ փաթեց, համար քիչ մը դրամ յանձնեց պարտիզպանին, որ տանի իրենց հասցէներուն։ Պարտիզպանին հեռանալէն անմիջապէս ետք, հրացէնը հանեց և կուրծքին պարպելով անձնասպան եղաւ։ Օր․ Զոյի իր սիրեցեալին այդ վախճանը իմանալուն՝ ինք ալ երկու անգամ փորձեց անձնասպան ըլլալ բայց արգիլեցին։ Նոյն խակ յուղարկաւորութեան ատեն ալ փորձեց պատուհանէն վար նետուիլ, բայց դարձեալ արգիլեցին զայն։

ՔԻՒՆԿՈՑՏ․ — Քլիք Սիւալը Բաշար բռնած ատեն քարահանքի գործաւոր մը Յովհաննէս Տօնօեան, ձեռնակալի մը տակ մնալով մեռաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Մայիս 1 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	40—41
Երկրորդ	»	»	39—
Խառն			37—38
Զավտարը			35—36
Կարծր առաջին		»	42—43
Կարծր միջին		»	39—40

Այսօր 15 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ Ղրշ.

Տեղական	ճերմակ Ա.	պարկ	83—84
»	» Բ.	»	82—

ԹԵՓ

Օխան 20 փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	$14^1/_2$—15
Բումէլի	»	14—$14^1/_2$

×

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանք՝

Ցորեն Անատոլ 90 վակոն, Քէօսթէնճէ 91000 քիլէ։

Ալիւր ռուսական 600, ռումանական 17750, պուլկարական 450, Մարսիլիա 173 պարկ։

Ցորենի հրապարակը հաստատ է․ ժամանած ապրանքները միշտ բարձր գիներով կը ծախուին և անպակաս խնդրանք կայ․ մանաւանդ կարծր ցորեններու համար ստ միջոցիս Իտալիոյ և շրջակայից համար առնողներ անպակաս են․ և արդէն Անատոլուէ եկած ցորեններուն գրեթէ $^3/_4$ մասը կարծր է և $^1/_4$ մասը կակուղ․ տեղական պէտքի համար կակուղ տեսակներու քիչ գալը մեծ պակաս մը կը թողու։

Ալիւրի հրապարակը հաստատ է, ժամանած ապրանքները բարձր գիներով առնողներ անպակաս են։

Գարիի հրապարակը հաստատ է․ այս շաբթու երկու անգամէն 2000 պարկ Մերսինէն եկաւ և գինը $14^1/_4$—$14^1/_2$ի ծախուեցաւ։

Եգիպտացորէն առնողներ քիչ գտնուեցան, մէկ քանի օրէ ի վեր հրապարակը կայուն է։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկրագործական Պանքայի 7րդ վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատունին մէջ և պարգեւ շահող հետեւեալ թիւերը․

7516	Թիւը շահեցաւ	300,000	ղր.
168921	»	100,000	»
50985	»	50,000	»
3763	»	20,000	»

Հետեւեալ վեց թիւերը շահեցան 2000ական ղրուշ․

16346	47204	65212
83221	107801	117254

Հետեւեալ 10 թիւերը շահած են 5000ական ղրշ․

20380	35437	52755	54192	86568
91377	104490	139383	146049	147871

Իւրաքանչիւրը 2000ական ղշ․ շահող 20 թիւեր․

21004	50920	79487	105273	145451
32029	64226	81877	123126	157686
35691	68457	88942	126097	169721
36208	70019	101822	130398	173903

Իւրաքանչիւրը 1000ական ղշ․ շահող 60 թիւեր․

6318	39169	66368	103285	133186
15046	43395	69422	103424	134572
19271	48591	71082	103446	136266
23840	53067	80943	103668	145958
26322	53408	86093	105416	146476
26708	53967	87644	112583	154546
28925	54085	92277	120601	155368
29929	56577	95265	121992	155503
29959	57322	98225	123955	161634
32814	57943	98305	127213	168330
35562	59580	100951	127651	172993
37411	66178	103235	129482	174740

500 ղրուշ շահող թիւերը

339	40571	69159	110912	136969
625	40645	72207	113556	138026
884	41500	75271	115127	138107
4985	41765	75974	117154	139474
8174	41843	77660	118688	139846
8824	42004	78674	118751	141445
9897	43700	80018	120071	143796
10744	45201	80665	120798	144915
10900	45989	81319	120998	146908
11665	46346	81469	121215	147177
12240	47156	82174	121659	148408
14422	47284	86020	122773	148539
14584	48737	87044	123089	148655
15926	48888	88798	123816	149750
18196	49914	91682	124350	150023
18520	51916	92332	125960	152033
18618	52958	97315	126585	152566
22446	53737	98065	129550	152698
24183	55955	100743	129611	153544
27011	56038	102519	129654	155437
28082	58247	102884	131794	156788
30375	60207	103263	133030	157607
31982	61081	103839	133451	161641
32339	62070	104389	133973	161875
33193	63133	107205	134328	162004
35249	64523	107635	134619	164558
35576	65252	107656	134692	165874
35720	68009	108492	134873	166747
37640	68066	109257	135247	172325
38760	68225	109359	136673	174904

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ 13 Մայիս․— Խորհրդարանը բացուեցաւ։ Գահաճառը կը յայտարարէ թէ Սպանիա ամենասերտ յարաբերութիւններ կը պահէ բոլոր Տէրութեանց և մասնաւորապար Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ, և կը ծանուցանէ թէ նաւատորմը պիտի վերակազմուի։

ՓԱՐԻԶ․— Ֆրանսայի Երեսփ․ ժողովը, շարունակեց հարցապնդումներու վիճաբանութեանց շարունակութիւնը։ Կրթական նախարար Մ․ Պրիան պերճախօս ճառ մը արտասանեց, որով պատասխանեց իրեն դէմ եղած բոլոր անիրաւ քննադատութեանց՝ Նէկաի պաշտօնանկութեան խնդրոյն համար։ Մ․ Պրիան յայտարարեց թէ բնաւ փոխած չէ իր կարծիքները։ Խօսք քննադատեց Մ․ Ժօռէսը, ըսելով որ ուրիշներէն նուազ իրաւունք ունի զինքը մեղադրելու թէ կարծիքը փոխած է։ Կրթական նախարարը արդարացուց Նէկաի պաշտօնանկութիւնը, յայտարարելով որ կարգապահութիւնը անհրաժեշտ ընծայած էր այդ պարագան։ Մ․ Պրիանի խօսքերը ջերմապէս ծափահարուեցան։ Վիճաբանութիւնները վաղը պիտի շարունակուին։

ՊԵՐԼԻՆ․— Նորտ Տոյչէ Ցայթունկ կ՚ըսէ թէ Սըր Հէնրի Քէմբըլ Պէնրմէնի կողմէ Մանչեսթրի մէջ արտասանուած ճառը ցոյց կուտայ թէ զինաթափութեան խնդրոյն նկատմամբ վէճերը պիտի չկրնան վտանգել տէրութեանց միջև եղած յարաբերութիւնը։

— Գերմանիոյ նաւային դաշնակցութիւնը այսօր իր տարեկան նիստը գումարեց Քէօլնի մէջ։ Բայն զօրավարը այդ առթիւ կարեւոր ճառ մը արտասանեց, ըսելով որ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը եթէ նաւային սպառազինութեան սահմանափակում մը որոշէ, Գերմանիա անպայման պիտի մնայ նաւային մեծութեանց շարքին մէջ։ Ժողովը քուէարկեց դիմում նաւատորմին համար նոր մարտանաւերու շինութիւնը փութացնելու որոշում մը։

— Գերման նաւատորմիղ մը պիտի այցելէ Բալթի նաւահանգիստը։ Այդ առթիւ շքեղ հանդէսներ պիտի սարքուին նոյն քաղաքին մէջ։

ԼՈՆՏՐԱ․— Թոքիոյի լրագիրները հանելով կ՚ողջունեն ֆրանքաճաբոնական համաձայնութիւնը։ Նոյն թերթերը կը յայտնեն թէ ճաբոն ուրիշ նոր համաձայնութիւններ ալ պիտի կնքէ։

ԱԹԷՆՔ․— Հելլէն կառավարութիւնը Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին պատուիրակ կարգեց Լոնտոնի դեսպան Մ․ Մէթաքսա, Պերլինի դեսպան Մ․ Ռանգապէ և Աթէնքի համալսարանին միջազգային իրաւաբանութեան ուսուցիչ Մ․ Սթրէյթ։

— Անգլիոյ թագուհին ուղղած օրը պիտի մեկնի Աթէնքէն։ Մայրաքաղաքին մեծ անձնաւորութիւնները Ալեքսանդրա թագուհիին ձեռքը համբուրեցին։

ՎԻԷՆՆԱ․— Սերպ վարչապետ Մ․ Բաշիչ Բարիզէն և Լոնտոնէն հոս եկաւ և ընդունուեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Կոմս Էրէնթալի կողմէ, որուն հետ խորհրդակցեցաւ սերպեւաւստրիական առեւտրական դաշնագրի խնդրոյն վրայ։ Երկուքն ալ փափաք յայտնեցին որ բանակցութիւնները շուտով վերջանան։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՄԵԾ ԱՂԷՏ

ՄԷՔՍԻՔՕ․— Վիլլարէալօսյի պղինձի հանքին մէջ հրդեհ ծագեցաւ։ 134 գործաւորներ փոսերուն մէջ մնացին անելի մէջ։ 17 միայն կրցան ազատիլ։ Հրդեհը կը շարունակէ, որով յուսալի չէ միւսներուն ազատումը։ Արդէն չի կարծուիր որ այդ գործաւորները ողջ եղած ըլլան։ Վերջին պաշտօնական քանակը հրով վնասներ գանուեցան։

ՓԱՐԻԶ․— Հրապարակին վրայ գործերը սահմանափակ են։ Անգործութիւն կը տիրէ։ Ռուսական թուղթերը անկ սերտ են։ Ռիօ Թինթօ բարձրացաւ 2369ի և փակուեցաւ 2349ի, նախասակ պղինձի գինին 101.5 լիրայու։ Նիւ-Եօրքէ լուր կը տրուի թէ Ամերիկեան երկաթուղիներու թուղթերը նորէն ինկան։

ՍԱՆ ՌԷՄՕ․ — Այսօր կէս օրին երկրաշարժ մը եաքը ծծումբի [illegible] սկսաւ տեւել։ Փողոցները ծծումբի խառնուած են։

ԱՐԲՕ․— Սաքս Ալթէնպուրկի Մօրիս իշխանը, եղբայր դուքսին, մեռաւ։ 78 տարու էր, 1862ին ամուսնացած էր Սաքս Մայնինկէնի Օգիւսթին իշխանուհիին հետ, և այս ամուսնութենէն ծնած չորս զաւակ, որոնցմէ մէկն է Էրնէսթ իշխան։

ՀԻՒՅՍՄԱՆՍԻ ՄԱՀԸ

ՓԱՐԻԶ, 13 Մայիս— Հռչակաւոր գրագէտ Հիւյսմանս մեռաւ այսօր։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի չորեքշաբթի օր։

(Ֆրանսական գրականութեան փառքերէն Ժօրժ Բարլ Հիւյսմանս ծնած էր Բարիզ, 1848ին, Ֆլաման նկարիչներու ընտանիքէ մը ուր տաղանդը ժառանգական էր։ Քսան տարեկանին մտաւ Ներքին գործոց պաշտօնարանը ուր երեսուն տարի ետք կրցաւ գերանօրէնի պաշտօնին բարձրանալ։ Իր առաջին գործերը եղան բնապաշտ վէպեր, Մարթ. Վաթառ եղբայրներ (1878ին) ետքը Բարիզեան ուրուագիծներ, Տու Ծերս, վարը, են․։ Հիւյսմանս կոնքուրներու ակադեմիային փայլուն անդամներէն էր։ Արդէ ֆրանսական գրականութեան ամէնէն միսթիք գրողն էր։ Հակառակ բարիզցի ըլլալուն, ան բարիզական չէ, ձայնական և երաժշտական նրբութիւնները անկարա կը թողու իր լեզուն թեթեւ և սրամիտ չէ, յաճախ ծանր է, բայց անուշ, փայլուն ծաղիկներով։ Հիւյսմանս Զօլայի ջերմ համակիրներէն, խանդավառ բնապաշտ մըն էր, ետքը ինքզինքը սատանիական միսթիքականութեան, սրբելով ադամային սէր և սրտաբաց։ Ցաւակից վանքերը և ախտաւորեալները, եաւանդին զբաղեցաւ Քրիստոնէութիւնով, բայց ինք մնաց միշտ կրօնքի ուսանողական մոլեռանդութիւններէն զերծ, այնպէս որ շատ երեսին կուտային հաւատացեալներու մասին իր ծայրայեղ իբրապաշտութիւնը, ջերմեռանդ նիւթերու մասին իր ազատ լեզուն և կրօնքի համար իր խանդավառութեանց մէջ կրօնաւորները հարուածելը։ Հիւյսմանս ամէն բանէ առաջ անկախ մըն էր։ Երբ Բարիզ կը բնակէր մինակ էր, երբ ընկեր ունենալով միայն հոյակապ կատուներ։ Երբ աղեց վանական բարքերը ուսումնասիրել։ Այնուհետև զանազան Միաբանութեանց, և գրեց ձամբուն վրայ, Մայր-Եկեղեցին և Աշխարհիկ միաբանը (L'oblat), ընդունելով միայն վանականներէն անունը որ իրեն կը յամարէին։ Մ․ Հիւյսմանս ընտանեցած էր տեսականութեան և քրիստոնէական գրաւականութեան, Գրիգորեան երգին և կրթական արուեստին։ Մայր-Եկեղեցին (Բաբէտրալ) մէջ մանաւանդ նրբաւինին նշանակութիւնները քննած է քարերու, ապակիներու և նոյն խաղ քարերու։ Իր ատեն իր կրօնքին պարգաւանդներով կը պայծէր եկեղեցւոյ հոյլերուն վարդապետութիւններէն և խմաստասիրական ատեն։ Իր միսթիքականութեան խորը քաշուած, Հիւյսմանս մարդիկն ու իրերը կը դիտէր իր տարուած համար անտակ մը արհամարհանքով․ իր համակրութիւնը կը դառնէր անցեալին հնագոյն դարերուն, և միջնադարեան կղերականներուն համար զորս կը յարգէր և որոնց ապաշխարհական կեանքը պիտի խորհրդէր իբր հիւանդութեան։ Մ․ Հիւյսմանս Պասթըր Լէգէնի ապաղանութեան ատենէն ատաղա քանի մը ամիս առաջ, երբ ատղանդուար գրայէս միայն, քանի որ չուզեցաւ այդ սաթիւ հաշուի դնել անոր քաղաքական և կրօնական կարծիքները։

ՕՐՄԱՆ, ՄԱՏԷՆ ՎԷ ՋՐԱԱԹ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Այտըն վիլայէթինտէ Մէնթէշէ սանճաղընտա Բէօյճէգիզ գազասընտա նամըւը մալուֆ իլէ Գարադաղ վէ Թահթաճը գարիէ ալէյհինտէ նամ մէրի օրմանլարընտա օլան ձէլիլէ ըֆրազ օլունմագ պաշնալ քէշֆ իլէ ֆէնիլէ սապէ [illegible] ուզ մէքտուպ ալ [illegible] իլէ ճըպալ օրմանլարընտա [illegible] մէքտուպի ճիհէթինտէ [illegible] թիզիլ օլուպ օլունաջագ վէ պէլքի գըմըթ թիճարէթէն [illegible] իլէ ֆէնլին քէօմիւրի չըգարըլման [illegible] վէ օլմալ 20000 մէթրօ միքեապը ալ վէ դըշըլ չամ վէ 3002 մէթրօ գամաշ քէրէսթէսի իլէ ձէման 23000 մէթրօ միքեապը քէրէսթէնին մաճալինտէն մէվրուտ մէզատ գայմէսինտէ մուհաբբէր չէրպիթ վէճհլէ մէվգիի մուզայէտէյէ Տէրսաատէթ իլէ իհալէյը մուզաբբէր պուլունման վէ մէզքիւր էլ մըզատ քէրեսթէլէրինին չամըն պէհէր մէթրօ միքեապը լիրայի օսմանի 100 ղրուշ հիսապը իլէ 32 վէ գամըշընըն 33 ղր․ պէտէլլէր իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու 323 սէնէսի մայըսըն 10ընճը բէնճշէնպէ կիւնիւ աքշամընա գատար մէվզույի մուզայէտէ իլէ պէտէլլերի մուզաբբէրէլէրի հասապ իմթիյազատա կէօրիւլիւր իսէ ալթը կիւն միւտդէթլէ ատդըյա թաալիգի իլէ 100տէ 1տէն նօգսան օլմամագ իւզրէ վուգու պուլաճագ զէմայիմին գապուլ վէ իհալէյի գաթիյէսինին իճրասը հազգընտա մուամէլաթըն իֆասը մուգարրէր պուլունմուշ օլտուղունտան, ֆիյաթը մէզքիւրէ իւզէրինէ զամմ իլէ թալիպ օլանլարըն 100տէ օն պէյ աքչէլէրինի միւսթասհէպէն Տէրսաատէթտէ Օրման վէ Մաադէն վէ Զրաաթ նէզարէթը ճէլիլէսի մուհասէպէսինէ վէ մահալլինտէ Այտըն վիլայէթի օրման վէ մաադէն մուամէլաթը միւտիրիյէթի իլէ Մուղլէ Օրման միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

1 Մայըս 323

ՄԱՀՔԷՄԷԻ ՇԷՐԻՅԷ ԻՃՐԱ ՏԱՅԻՐԷՍԻՆՏԷՆ

Հէլվաճի Էմնաֆընտան միւթէվէֆֆա Խոմայիլ աղա վէրէսէսինին Թէգաամի Տէվլէթի Ալիյէնին Բուլ միւլէթինտէն վէ դատամ Էմնաֆընտան Խաբրօ զիմմէթինտէ ալա խիամը չէրի ալաճագը օլան մէզալիզի մալիւմէնին թէէմինը խաթրիֆարը զըմինտա մէյտանը մէրգումըն էօհտէսինտէ օլուպ իշպու անիւ մուգայիլինտէ մէրհում վէ ֆիրաթիթը մահքիմ պուլունան Թօվիլիգ զագայըր գուպալինտէ Աթիգ Ալի Փաշա մահալլէսինտէ Թաւուգ բազարը ճատտէսինտէ վագի 41 նումէրօ իլէ մուրագգամ պիր պապ տուքքանը ախրքէսանը տէրուններ կէօրիւ Թալիպի օլանայ պիր վէճհլէ միւլքիյէթ ալէյհի լազըմէյի մալիւմէ իլէ մահալը մէզքիւրտէ քէաին 43 նումէրօ իլէ մուրագգամ պիր պապ խաֆաֆ տիւքքեանը տէրունիննէ մէֆռուզ պէյն էլ էմնաֆ կէտիկ թաալիքի օլունուր պէտէլը լազըմէյի մալիւմէտէն հէր պիրի պօռնաման էվլէլ լէտէլ մուզայէտէ լիրայի օսմ․ 100 ղրշ․ հիսապը իլէ 41 նումէրօլը տուքքանը տիւքքեանը կէտիկի 7000 ղրուշա վէ 43 նումէրօլը խաֆաֆ տիւքքանը կէտիկի 15000 ղրուշա թալիպի հազըրըն իւզէրինտէ Թէքարրիւր իթմիշ օլտուղունտան 100 տէ 5 զամմէլլա պուլունան տալէպ զըյատէ թալիպ օլանլարըն վէ տահ զըյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին իշպու Թարիխը իլանտան իթիպարէն 30 կիւն զարֆընտա Տէրսաատէթ իլամաթը չէրիյէ Իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի սօն տէֆա օլարագ տայիրէի մէզքիւրէտէն իլան օլունուր։

1 Մայըս 323

ԹՈՔԱԽՏԻ ՎՐԱՅ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մարդկութեան պատուհասր համարուած սոսկալի հիւանդութեան՝ Թոքախտի վրայ կը խօսի այս Գրքոյկը, զոր մասնաւորապէս մեր ժողովուրդին համար գրած է Տոքթ․ Ցովս․ Տ․ Ստեփանեան, առաջնորդ ունենալով Եւրոպական և Ամերիկեան նոյն օրինակ հրատարակութիւնները։

Մեր աղքատական մարմիններն և հանրային առողջութեան խախտման ծառայութիւն մը մատուցանել փափաքողները լաւագոյն միջոցը գործածած կ՚ըլլան եթէ իրենց գանուած քաղաքներուն և գիւղերուն մէջ ցրուեն այս գրքոյկը, քանի որ անուրանալի է թէ ամէն կողմ տարածուած են արդարև Թոքախտի մանրէները։

Գրքոյկը կը խօսի ամէն մարդու լեզուն խիստ պարզ․ պարունակութիւնը դիւրըմբռնելի և վերջին ծայր գործնական և քաջալերական։

Գինը՝ 60 փարա միայն,

Դիմել՝ Պ․ Պալենց գրատուն, Կ․ Պոլիս, կամ՝ Հեյիքնակին, Պարտիզակ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ․ ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ․Ո․	102	$15^1/_2$
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	102	$10^1/_2$
Շաբթուան էն բարձր գինը	»	102	$15^1/_2$
» էն վար գինը	»	102	$10^1/_2$

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	152	25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	152	$12^1/_2$
Շաբթուան էն բարձր գինը	»	152	$62^1/_2$
» էն վար գինը	»	152	$37^1/_2$

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ․Ո․	44	—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ․Ո․	5	$22^1/_2$
Միտիլլիի Պանքա		5	50
Սելանիկի	ֆր.	—	—
Քոմէրսիալ	Ա․Ո․	9	03
Քարտասէ Բրէվիլէժիէ	ֆր.	109	—
» Օրտինէռ	»	63	50
Իզմիրի քարաֆ	»	586	
Օսմ. Ապահով. Ընկ․	Օ․Ո․	4	80
Թրամվէյի բաժնեթուղթ	»	10	22
Ժիւխտաման Թրամվէյ	»	5	25
» պարտաթուղթ	ֆր.	480	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ․	»	352	—
Անատոլ․ Երկ․ բաժնեթ․	Ա․Ո․	18	55
Քարաֆ Կ․ Պոլսոյ	ֆր.	453	—
Թրամվէյ		56	50

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցանկական փոխառութիւն	ֆր.	259	—
Պանք Նաւ․ Կրէտ․	»	433	—
» »	» Նոր Օ․Ո․	4	07
Լոտոսեան	ֆր.	88	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ․ ոսկին 100 ղշ․ էն	Ղշ․ ֆր․	
Ֆրանսական ոսկի		87 07
Անգլիական ոսկի		109 34
Բօլ		91․
Մէճիտիյէ արծաթ		107 18
» քառորդ		107․10
» մանրուք		104․20
Մէթալիք		100․
Պէշլիք		103․20
Ռուսլի Թղթադրամ		8 69
Քրիմեա		59․

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ․	109	25
Բարիզի » »	ֆր․	22	$92^1/_2$
Վիէննայի » »	քուրոն	21	96
Պերլինի » »	մարք	18	67

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Մայիս 1907

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		95	15
Օսմ․ միաց․ փոխ․ 4 %	բաց․	94	10
» » »	գոց․	94	05
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր․	153	25
Րէժիի պարտաթուղթ	»	440	—
Օսմանեան մաքս	»	—	—
Օսմանեան Պանքա	»	705	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1166	—
Բարիզի Պանքա	»	1508	—
Աւստրիական Ռանթ 4 %		—	—
Իտալական » 5 %		102	50
Ռուսական » 3 % 1891		62	15
Սպանիոլ. արտ. փոխ․ 4 %		93	93
Պալիա Քարա Այտըն	ֆր․	691	—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Մայիս 1907

Անգլիական Ռանթ	85	—
Օսմ․ Միաց․ Փոխ․ բաց․Գ․Կ․	93	12
» » » գոց․ »	93	12
Օսմ․ Պանքա	18	12
Պուլկարական 1892	103	—
Ռուսական 4 % 1898—89	75	75
Ցանկական Ռանթ	—	—
Ջարթըրթ	1	37
Թրանսվալ	—	—
Ռանտֆոնթ	6	12
Ճաբոնական 4 %	—	—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Մայիս 1906

Գերմանական 3 %	84	20
Օսմ․ Միաց Փոխ․	98	90
Օսմ․ փոխառութիւն 1903	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	—	—
Ռուսական 4 % 1902	—	—
Անատոլ․ Երկ․ Պարտ․ Ա․	101	60
» » » Բ․	—	—
» » Բաժնեթ․ 60 %	130	—

ՀՐԱՆՏ ՏԷՐ [illegible]

բեռներ պիտի չկրես, բեռները ես պիտի տանիմ, իսկ դուն իմ քովէս պիտի քալես։»

Հեք տղեկը նոյն օրը սկսաւ ըմբռնել թէ ինք աղքատ ծնողքի զաւակ էր՝ ամենայնիւ սակայն քաջակորով, աշխատասէր և խանդակաթ մայր մը։ Երբ մեծցաւ, պահեց իր խոստումը։ Բլրակողն ի վեր Սպարթի վաճառատանցը կը տանէր բեռները՝ առանց հանգչելու կամ(?) ... վրայ։ Սրտագին ու ջերմապէս իր մայրը կը սիրէր ան, որուն գրչին կը պարտինք ՄԱՅՐԻԿՍ խորագրով սոյն կենսագրական հատուածը։

Այն օրը, երբ մայրս տաքէն այրած ճակտին քրտինքը կը սրբէր, սրտիս վրայ անջնջելի տպաւորութիւն մը դրոշմուեցաւ, որ ... օրերս մէջ ա՛լ աւելի չեղծուեցաւ։ Տեսայ թէ մենք տեղւոյն ազնուական ընտանիքներէն չէինք պատկաներ, որոնց մէջ ազնուութեան աստիճանը գեղեցիկ կահ կարասիներ, ազնիւ հագուստներ ունենալու և բարեկեցութեան ուրիշ արտաքին նշաններու մէջ միայն կը կայանայ։ Մեր գիւղին բազմաթիւ ապարանքները կրնային այսպիսի ինչքերով պարծիլ, և աղքատներուն վրայ արհամարհանքով կը նայէին։ Իսկապէս հարուստները սակայն ունէին սեղանի լաթ, և կերակրոյ տանն պատառաքաղ ու դանակ, նաև նրբագեղ վարագոյրներ, զորս միայն կիրակի օրերը կը գործածէին։ Այդ ընտանիքներէն մէկը մինչև իսկ ունէր գորգով փռուած հիւրանոց մը, ինչպէս նաև հին դաշնակ մը որ սենեակին խիստ փառաւոր երեւոյթ մը կուտար։ Այս ընտանիքները ուրիշներէն մէկուսի կ'ապրէին, և մեզմէ ոչ ոք կը համարձակէր անոնց մէկուն հետ խօսիլ։ Անոնք ա՛յնքան փարթամ ազնուականներ էին։

Շաբաթ իրիկուն մը, երբ դեռ կը խաղայի ընկերներէս մէկուն հետ, մայրս մօտեցաւ, մեղմով բռնեց ձեռքէս և ըսաւ ինծի որ միասին տուն երթամ։ Խաղալիքներս ժողվեցի և անոր հետեւեցայ։ «Մայրիկ, ինչո՞ւ տուն երթալու եմ. դեռ պառկելու ատեն չէ, խնդրեմ, թո՛ղ որ քիչ մըն ալ խաղամ»։ «Ես ալ աղէկ գիտեմ որ տակաւին ուշ չէ, բայց հանդերձներդ կարկտելու և չապիկդ լուալու եմ. քանզի թէև աղքատ ենք, սակայն աղտոտ ըլլալու չենք։ Քեզ զոյգ մը սանդալ պիտի գնէի, եթէ միայն կարենայի։ Պատառոտուն զգեստներդ ծածկելու համար բրդեղէն քուրձէ գոգնոցիկ մը կարած եմ. սեւ թէ ո՛րքան լաւ պիտի վայլէ քեզ»։

Մըսնկ(?) մայրիկս այս բանը անանկ սիրուն ոճով(?) մը ըսաւ որ իմ մէջս ամէն գժգոհութիւն լռելեայն պատարուեցաւ. ու երբ տակաւին կը լսէի խաղընկերներուս փողոցին մէջ երգերն ու խնդոյքը, ես կամացուկ մը ինքնին(?) քաշուեցայ և բոլորովին մերկ անկողին մտայ, սակայն ոչ թէ քնանալու, այլ լալու ու խորհելու։ Մտքիս փոխադրուեցայ հեռաւոր ապագայիս մէջ, և նոյն գիշերը անհամբերութեամբ օդային դղեակներ կառուցի։ Կ'երազէի թէ դեռ երիտասարդ՝ սեւամատը(?) գործիս մէջ կ'աշխատէի և շատ դրամ շահեր էի։ Կառուցեր էի տուն մը, որուն սպիտակ պատերը արտաքէ ճկլկներ(?) ունէին։ Անոր շուրջը ծառեր տնկած էի, և ունէի բակ մը և պարտէզ մը։ Ինծի համար գներ էի նոր զգեստներ և քանի հատ շապիկ։ Մօրս նուէրեր էի կարմիր թիկնոց մը, նոր փեղոյր մը, ինչպէս նաև առատ դրամ՝ եղբայրներուս և քոյրերուս նոր զգեստներ, ընտիր կարասիներ, չքնաղ պատի ժամացոյց մը և մարմաշէ վարագոյրներ գնելու համար։ Ասանկ քնացայ իրեն հարուստ և պատուաւոր մարդ, և առտուն արթնցայ—առանց շապիկի։

Մայրս կիրակի օրերը միշտ կանուխ կ'ելլէր, նախաճաշը կը պատրաստէր, կ'օգնէր մեր հագուելուն և դպրոց կը ղրկէր։ Արդ, նոյն օրը պիտի հագնէի նոր գոգնոցս։ Օ՜հ, երբեք պիտի չմոռնամ այն վայրկեանը։ Վաճառականի մը նուէրած էր այն քուրձը, որուն վրայ խոշոր տառերով նշանակուած էր ԲՈՒՐԴ բառը. ու այնքան ալ մաշած էր որ անկէ գոգնոց մը շինել կարենալու համար կա՛մ անոր վրայ կարկտան մը դնելու և կամ եղածին պէս թողլու էր այդ տառերը։ Մայրս վերջինը նախընտրեց՝ յուսալով որ լուալով կրնայ հանել այն բառը։ Սակայն հակառակ ամէն ջանքի՝ անոր հետքը տակաւին կը մնար նիւթին վրայ։ Երբ հագայ գոգնոցը և զայն վայելչօրէն փռեցի առջևս ի վար, սեւ ու կոշտ տառերը աչքիս հանդիպեցան։ Խռոված՝ դարձայ և մօրս նայեցայ։ Երբ սակայն տեսայ որ անոր աչքերը արցունքով լեցուած էին, չուզեցի զինքը վշտացնել, փաղաքշեցի զինք և համբուրեցի։ «Վնաս չունի, մայրիկ, ամենևին վնաս չունի։ Տես, ինչպէս ծածկուած են կարկտուած զգեստներս։ Իսկ դպրոցին մէջ՝ տառերուն վրայ կը նստիմ որ մէկը չկարենայ տեսնել զանոնք։ Մի՛ լար, մայրիկ. պարզապէս անոնց պիտի զայ, երբ լուսաւոր օրեր պիտի տեսնենք։»

Այսպէս կիրակօրեայ դպրոցը գնացի բոպիկ ոտքով և մեծ կոշտ գոգնոցը հագած։ Հոն նստայ և կը գիտէի ինչպէս կ'ամչնային իմ կողմս նստող վարժապետ(?) տղաք՝ իրենց չքաւոր ընկերին պատճառաւ։ Բնաւ պիտի չմոռնամ այն ժամը։ Մերկ ոտքերս նստարանին տակ երկնցուցի, որպէս զի տղաք չկրնան անոնց վրայ։ Աղքատ ըլլալուս գիտակցութիւնը մեծապէս կ'ընկճէր զիս։ Կը խորհէի մօրս վրայ, որ չափազանց պիտի վշտանար, եթէ դպրոց գացած չըլլայի, և չէի, ո՛հ, չէի ուզեր որ զանիկա վշտացնեմ։ Կը յիշէի անոր արցունքները, երբ իմ անհեթեթ զգեստով մենիկս կը գիտէի։ Նոյն իսկ մինչև դուռը եկաւ, ու երբ արցունքներու մէջէն քաղցր ժպիտ մը նետեց վրաս, ես իմ վիշտս մոռցայ, ժպտադէմ դիտեցի զանիկա, Տէրոջը գովաբանութիւն մը երգեցի և յուսադրուեցայ լուսաւոր ժամանակներու մասին։

Չկայ մէկը որ մօրմէս աւելի աղէկ հասկցած ըլլայ Սաղմոսի սա խօսքերը. «Կ'ուրախանայի երբ կ'ըսէին ինծի, Տէրոջը տունը երթանք»։ Կը հիանայի անոր Քրիստոնէական անյողդողդ նկարագրին վրայ, թէև անոր հոգերուն հարիւրերորդ մասը միայն գիտէի, որուն ներքև շատեր պիտի ընկճէին, եթէ անոր տեղը ըլլային։ Ան ամէն անգամ որ Տէրոջը տունը երթար, պարզապէս հայցուած մը կ'ունենար իր սրտին մէջ, և ամէն անգամ ալ իր սիրտը թեթեւցած կը վերադառնար տուն, քանզի Աստուած իր խոստման համեմատ կը լսէր և կ'օգնէր անոր։

Մեր դպրոցին մէջ սովորութիւն մը կար։ Դպրոցը սկսելու ատեն ամէնէն առաջ իր դասարանին մէջ գտնուող տղան անպայման փոքրիկ կոր նշան մը կ'առնար։ Նշանները տարին անգամ մը կը հաւաքուէին, և անոնցմէ ամէնէն շատ ունեցող տղան մրցանակով մը կը վարձատրուէր։ Բոլոր ուսուցիչներն ու աշակերտները, ծնողքները և բարեկամները, ինչպէս նաև հասարակութեան անդամներ՝ Հոգեգալուստին, դպրոցին ընդարձակ սրահին մէջ թէյով կը պատուասիրուէին, որմէ վերջ մրցանակաբաշխութիւնը տեղի կ'ունենար։

Արդ տարի մը ես ուրիշ տղայ մը աւելի նշաններ ունէի, որով առաջին մրցանակը տանելու պատիւը ինծի վիճակած էր։ Սոյն յիշատակելի օրուան նախընթաց իրիկունը ինքզինքս շատ աղքատ կ'զգայի, քանզի դեռ կօշիկ չունէի։ Մօրս դարձայ և կամացուկ մը ըսի անոր. «Մայրիկ, չե՞ս կրնար ինծի զոյգ մը կօշիկ ճարել, որպէս զի վաղը բոկոտն չելլեմ. մերկ ոտքերս ցոյց տալու կ'ամչնամ։»

Մայրս հօրս գուլպաները կը կարկտէր, երբ այս հարցումը ուղղեցի անոր։ Անմիջապէս չպատասխանեց ան, այլ խոր հառաչանքով մը իր ձեռքը սրտին վրայ դրաւ։ Որչափ կը զղջամ այն հարցումը ըրած ըլլալուս։ Հիմա սիրով կ'ուզէի երկար տեղ բոկոտն քալել, եթէ ասով կարելի ըլլար ետ առնել խօսքերս, որ այնքան խոր վշտացուցին մայրս։ Երկար ատեն լուռ մնալէ ետքը ըսաւ ան վերջապէս. «Որդեակս, աղէկ գիտեմ որ դպրոցը մրցանակ մը պիտի տանիս. ձեռքէս եկածը ըրի որ փայլուն կերպով կարենաս ներկայանալ։ Խնդրեցի բանջարանոցի վաճառականին, որուն համար կ'աշխատի հայրդ, որ քանի մը փոխ տայ ինծի, բայց ան մերժեց։ Մեր դրացիներէն ոմանց ալ գացի և աղաչեցի որ քիչ մը դրամ փոխ տան։ Ամէն մարդ գիտէ սակայն թէ ո՛րչափ աղքատ ենք, ուստի ոչ մէկը կ'ուզէ բան մը փոխ տալ մեզ։ Գինեմոլի մը կինը կամ զաւակը ըլլալ մեծ դժբաղդութիւն է։ Կ'աղաչեմ Աստուծոյ որ զօրութիւն շնորհէ ինծի անտրտունջ վասն(?) ... օգնութեան։ Հօրդ դէմ ալ չար բան մը ըսել չեմ ուզեր, և կը յուսամ թէ զաւակներէս մէկն ալ սատանիկ բան մը պիտի չընէ. ի՛նչ ալ ըլլայ՝ ձեր հայրն է ան։ Տէրոջը յուսանք, սիրելի զաւակս, երկիւղած ըլլանք ու բարիք ընենք, և երկնային լոյսը պիտի լուսաւորէ մեր ճամբան։ Իրիկունը լաց կայ, բայց առաւօտուն ուրախութիւն» (Սաղ. Լ. 5)։ Բայց մայրիկ, աղքատն մը ունինք, որ միշտ այնքան աղուոր կը հագուի, հաղս այնքան շատ բաճկոններ ունի, որ տարւոյն ամէն շաբթուն մէկ հատ կ'իյնայ։ Գիտես թէ քանի մը օր առաջ հոս եկաւ ցուցնելու մեզ այն կերպասը, զոր փեսաներն(?) մը շինել տալու համար գնած և որուն համար երեք ոսկի վճարած էր։ Չեմ կրնար անոր երթալ և խնդրել որ տասներկու դահեկան փոխ տայ։»

«Կրնաս երթալ, կը տարակուսիմ սակայն որ կարենաս անկէ բան մը ստանալ. բան մըն ալ՝ որ ասկէ երկուքին հետ կը բնակի։»

Անմիջապէս ճամբայ ինկայ և կրցածիս չափ արագ վազեցի։ Բայց երբ տանտիկին մօտեցայ, վհատութիւն եկաւ վրաս և երկար ատեն ... դուռին առջև, ու անգամ մը ոտքերս մէկը, անգամ մըն ալ միւսը վեր կ'առնէի և ձեռքերուս մէջ կը տաքցնէի. քանզի խոնաւ ու ցուրտ իրիկուն մըն էր։ Այդ խորհուրդ մարդը տեսաւ զիս վերջապէս, դուրս եկաւ և հարցուց թէ ի՛նչ կ'ուզեմ։ «Կը բարեհաճի՞ք մօրս տասներկու դահեկան փոխ տալ, որպէս զի կարենայ զոյգ մը սանդալ գնել ինծի համար. վաղը դպրոցը մրցանակ պիտի առնեմ, և հագնելիք կօշիկ չունիմ։» «Մօրդ ըսէ» պատասխանեց ան, «եթէ բաւական առաջ ինծմէ փոխ առած քանի մը դահեկանը հատուցանէ, լաւ. ան ատեն ես ալ կը խորհիմ թէ կրնա՛մ տասներկու դահեկան փոխ տալ իրեն։ Ասկէ առաջ ինծմէ բան մը չստանար ըսէ։ Եւ ի՛նչ կ'ըլլայ եթէ առանց կօշիկի քալես. կօշիկով չծնա՞ր ես։»

Տուն վերադարձիս խելքս հասկցաւ մայրիկս թէ դրամ ստացած չէի։ Մեր աչքերը իրարու հանդիպեցան. այդ մասին շատ չխօսուեցաւ, և ես տրտում տխուր անկողին մտայ։

Հետեւեալ առտուն ոտքերս աղէկ մը լուացի. քանի որ զանոնք ծածկելու կօշիկ չունէի, կ'ուզէի որ գէթ խիստ մաքուր և ճերմակ երեւնան։ Նորէն ես ամէնէն առաջ դպրոց հասայ. նստայ առանձին մէկ անկիւնը սրահին, որ տակաւ տակաւ հանդիսականներով կը լեցուէր։

Բարձր տեղ մը կը կենար սպիտակ փռոցով ծածկուած մեծ սեղան մը, որուն վրայ վայելուչ կարգով զետեղուած էին նուէրները։ Հոն կային գիրքեր, գրելանիւթեր, փոքրիկ գրասեղան մը և բազմաթիւ ուրիշ օգտակար առարկաներ, որոնց վրայ սեւեռած էր ներկաներուն ուշադրութիւնը։

Քաղցրալուր երգով մը սկսաւ հանդէսը։ Յետոյ դպրոցին տեսուչը սկսաւ նոյն առթիւ կարդալ(?) ընտիր ուղերձով մը վերջացող տարուան մէջ ... մատնանիշ ընելով մրցանակային ... նիկ նուէրները, որ իր առջեւ կը կենային։ Երբ առաջին մրցանակը ձեռքը առաւ, իմ անունս կանչեց, և որովհետեւ դասոծափերու մէջ հրաւիրեց որ իրեն մօտ երթամ։ Ո՛հ, ինչպէս կը բաբախէր սիրտս։ Բանն ուժի կուտայի սիրոյս — եթէ ունենայի հարկաւ — բոպիկ ոտքերս ցոյց չտալ կարենալու համար։ Անմնալէս(?) չինած՝ կատուկին մը պէս զգոյշ քայլերով մօտեցայ աղուորիկ սեղանին, և բազմութեան կեցցէ՛ներուն մէջ ստացայ մրցանակը։ Երբ անկիւնս վերադարձայ, չէի կրնար լացս զսպել։ Կարծես թէ պիտի պայթէր սիրտս, քանզի այնքան չքաւոր էի, և կը խորհէի միանգամայն թէ դպրոցականներէս անոնք կը ծաղրէին զիս։

Հետեւեալով թէև պատմութիւնս կանխած կ'ըլլամ, կ'ուզեմ սակայն հոս յիշեցնել ինչ որ տասներկու տարի ետքը տեղի ունեցաւ։ Այն ատեն արդէն երիտասարդ՝ իբրեւ ժողովին անդամ ներեցին ընդունուած էի։ Մայրս իր կեանքին մէջ շատ ու շատ արցունք թափած էր, բայց երբեք տեսած չէի անոր այնքան ուրախ լալը որքան հետագայ պարագային մէջ, և այն յիշատակելի ժամուն տպաւորութիւնները անմոռաց պիտի մնան ինծի համար։

Կիրակի օրուան մը իրիկունն էր. մայրս Աստուծոյ տան մէջ իր սովորական տեղը նստած էր։ Բարեպաշտ բազմութիւն մը հաւաքուած՝ լռելեայն կ'սպասէր քարոզչին երեւնալուն, որ նոյն ատենը աւետարանատան մէջ ծնրադրած՝ Տէրոջմէ օգնութիւն կը հայցէր։ Արդ, սարկաւագ մը դուռը բացաւ, քարոզիչը ներս մտաւ և բեմ ելաւ։

Ժողովրդեան մէջ ծերուկ կին մը կար, որ գլուխը գետին կրած, իր ճակատը երկու ձեռքերուն մէջ՝ ամփոփած կ'երեւնար թէ սրտի մեծ յուզման մէջ էր։ Ջերմ արցունքներ կը թափէին անոր դալկոտ այտերէն վար։ Այդ կինը իմ սիրելի, գորովագութ մայրս էր։ Իսկ յաղթող երիտասարդ քարոզիչը ես էի՝ անոր երբեմնի ցնցոտիներ հագնող տղան — անոր սիրական զաւակը։

Երբ երգը աւարտեցի և ժողովուրդը ոտքի ելաւ Տէրը օրհնելու, մօրս գլուխը դեռ իր երկու ձեռքերուն մէջ թաղուած էր։ Հէ՛ք սիրելի մայրս, քանի՛ խոնարհ սիրտ էր զին։ Այո, այնքան յաճախ ես իսկ եղած էի անոր անձկութեան առարկան։ Երբ զանիկա այսպէս խոնարհած տեսայ, աչքերս արցունքով լեցուեցան և առջեւս ... Աստուածաշունչին վրայ կաթկթեցին։ Սիրտս խորապէս զգածուած էր և մեծ դժուարութեամբ հազիւ կրցայ յաղթել ... պահել։ Անցեալը անգամ մըն ալ մտքիս առջև պատկերացաւ։ Տեսայ տեղը ուր նստեր էի այն առտուն, երբ առաջին անգամ քուրձէ գոգնոցը հագած էի։ Տեսայ նաև նստարանը որուն տակ պահած էի բոպիկ ոտքերս։

Արդ հանդիպեցանք հոս՝ Աստուծոյ տան մէջ, ան՝ ուրախութեան արցունք թափելու, և ես՝ անոր որդին, շնորհքով փրկուած մեղաւոր մը՝ իբրեւ քարոզիչ Աստուածային խաղաղութեան Աւետարանին։

Այն զանազան ազդեցութիւնները, որ վիճակիս այս փոփոխութիւնը յառաջ բերին, մասամբ եր՛կու աղբիւրներէ կը ծագէին։ Մայրս աղօթող և խղճամիտ Քրիստոնեայ մըն էր։ Իր Քրիստոնէութեան վրայ չէր պարծեր։ Շատ մը զրկանքի, վշտի տակ համբերութեամբ կը կրէր իր ծանր խաչը։ Չարութեան փոխարէն երբեք չարութիւն չէր հատուցաներ։ Լման քառասուն տարիներ անտրտունջ կրեց իր կսկծալից փորձութիւնները։ Ըմպեց տխրութեան բաժակը՝ առանց տարակուսելու Տէրոջը սիրոյն վրայ։ Այս, ինչպէս ըսի արդէն, տեղ կ'աղօթէր ան, և սա կը պարզաբանէ ամէն ինչ։ Առանձին կ'աղօթէր յաճախ, և յաճախ ինքնամփոփումի լռիկ ժամեր կ'ունենար։ Այսպէս արտամ սիրտը կ'ապրէր փոթորկին մէջ։ Իր կեանքը՝ հաւատքի կեանքն էր, ուսկից ան մինչև վերջը։ Աղօթող մայրեր բնաւ չեն մոռնար իրենց զաւակները։ Աստուծոյ գահին ուղղուած ամէնէն հզօր պաղատանքը՝ ծնողաց իրենց զաւակներուն համար մատուցած աղօթքն է։ Միայն Իսրայէլի մայրերը չէին, որ իրենց մանուկները Յիսուսի առջև բերին։

Տակաւին խիստ լաւ կը յիշեմ մօրս մէկ աղօթքը։ Հօրքալի(?) մէջ տանակուն օր մըն էր և ես երկար ատեն խաղալ կարենալու համար կանուխ ելած էի անկողնէն։ Չէի գիտեր թէ տան մէջ ուրիշ մէկն ալ արթուն է, և որպէս զի մէկը չարթնցնեմ, զգուշութեամբ վար կ'իջնէի սանդուխներէն, և անոր ցած ձայն մը լսեցի։ Նստայ սանդուխին վրայ և մտիկ ըրի։ Այդ ձայնը մօրս ձայնն էր. ան իր զաւակներէն իւրաքանչիւրին համար մասնաւորապէս կ'աղօթէր։ Շունչս բռնած՝ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէի որ իր խօսքերէն մէկ հատն իսկ չկորսնցնեմ։ Լսեցի որ այսպէս կ'աղօթէր. «Տէր, օրհնէ Յովհաննս, պահէ զայն չար ընկերակցութենէ և բարի ու օգտակար մարդ մը ըրէ զանիկա։» Անոր խօսքերը մնացին դեռևս սրտիս մէջ և տակաւին այսօր կ'արձագանգեն հոն։ «Տէր, օրհնէ Յովհաննս։» այս կարճ աղօթքը, զոր ինք կը կարծէր թէ Աստուծմէ զատ ուրիշ լսող մը չկայ, ինծի համար թանկագին ժառանգութիւն մը եղած է։

Ուրիշ բարի ազդեցութիւն մը կրեցի՝ կանոնաւորապէս կիրակնօրեայ դպրոց յաճախելէս։ Առաջին անգամ հոն երթալէս մինչև այս ժամը, երբ գրի կ'առնեմ սոյն պատմութիւնը, մէկ անգամ իսկ բացակայած չեմ անկէ։ Անոր միջոցաւ բիւրաւոր օրհնութիւններ վայելած եմ։ Ամէնէն վարի կարգէն սկսեալ քայլ առ քայլ բարձրացած եմ մինչև քարոզչական բեմ։ Կիրակնօրեայ դպրոցը հազարաւորներուն օրհնութիւն եղած է, սակայն ոչ մէկուն այնքան օրհնաբեր հանդիսացած է որքան ինծի։ Իմ պատկանած կարգս բաղկացած տասներկու տղաք ուխտեցին(?) որ բնաւ չձգեն դպրոցը, և ցկեանս միասին աշխատին անոր համար։ Սոյն տասներկուքէն միայն երկուքն պահած են իրենց ուխտը, ու այս երկուքն են միայն որ յաջողած են կեանքի մէջ։ Ուխտադրուժներէն հինգը խեղճ գինեմոլ մեռած են։ Մօրս աղօթքը և կիրակնօրեայ դպրոցը ինծի պաշտպանութիւն և օրհնութիւն հանդիսացած են։

Օդային դղեակները, զորս կառուցած էի այն գիշերը, երբ դեռ տղայ առանց շապիկի անկողին մտնել ստիպուած էի, մեծ մասամբ իրականացած են։ Տունը, սպիտակ ծառերով պարիսպը, այգին գոյութիւն ունին այժմ։ Բայց անոնցմէ մէկն ալ այնքան բարերար չէ ըրած զիս որքան նախախնամութեան բարի առաջնորդութիւնը, որ զիս կարողացուց օգնելու ծնողքներուս՝ անոնց ծերութեան օրերուն մէջ։ Շատ տարիներ տասներկուս օր անգամ մը կ'այցելէի զիրենք։ Օր մը հարցուցի թէ ո՛ւր է հայրս։ Մայրս պատասխանեց թէ անտառակը գնացած ըլլալու է։ Հոն գնացի փնտռելու և գտայ զինքը երբ կ'աղօթէր ան։ Անոր աղօթքը չընդհատելու համար կամացուկ մը ետ դարձայ ու տուն վերադարձայ մօրս առանձին լաւ այս բարի աւետիսը։ Արտասուալից ժպիտով մը ըսաւ ան. «Մեր աղօթքը լսուեցաւ վերջապէս, և կեանքիս արեւը պայծառ երկինքի վրայ մայր կը մտնէ։»

Երբեք լսած չեմ որ մայրս մօրս կամ մը դառն խօսած ըլլայ։ Իրաւ է թէ քիչ բան կրնար տալ, բայց միշտ քաղցրութեամբ կը խօսէր անոնց հետ։ Վէճ ու կռիւ ալ ունեցած չէ դրացիներուն հետ, որոնք անոր կը պատմէին իրենց վիշտերը, քանզի ամէնուն կը կարեկցէր ան։ Իր իսկ դառն փորձառութիւնը սովրեցուցած էր անոր համակրութիւն ցոյց տալ դժբաղդներուն (Եբր. Բ. 17,18)։

Անգամ մը ըսի իրեն թէ իր կրօնքը Երեւակային (Quache) մը զանազանելով կը նմանի, այնքան լաւ և այնքան հանդարտ։ Իր պատասխանը եղաւ. «Միշտ տեսած եմ թէ Քրիստոնէութիւնը մեծապէս պատուաստող(?) են յաճախ որ վրդովում յառաջ կը բերեն եկեղեցւոյ մէջ։ Ամէնէն քիչ խօսողները յաճախ ամենալաւ գործողներն են։» Իր անձնական փորձառութիւնը այս համոզման մղած էր զինքը։ Բայց սա ալ ճշմարիտ չէ միշտ։ Խօսիլը պէտք մըն է ... ընտանեութեան տէր մարդոց համար։ Անոնք ևս ամէն Տէրոջը այդտեղն հաւատարիմ ծառաներն են։

Մօրս պատկանած եկեղեցւոյն քարոզիչը և ծերերը ջերմ յարգանք կը տածէին անոր հանդէպ, և երբ ան իր երկնային հայրենիքը կանչուեցաւ, անոր համար դամբանական հանդէս մը կատարեցին, որուն ներկայ էին նաև իր եօթը որդիներն ու դուստրերը։

Եւ արդ իմ սիրելի ծնողքս կը հանգչին Բանփորդի մատուռին գերեզմանատանը։ Հայրս իր 75րդ տարեկան հասակին մէջ մեռաւ, և մայրս երկու տարի ետքը։

Ամէն անգամ որ կը կենամ իմ համար սրբազան այս գերեզմաններուն առջեւ, չեմ կրնար շնորհակալ չըլլալ Աստուծմէս ինծի տուած ըլլալուն համար մայր մը, որ աղօթել գիտէր։

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆԷ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Նիկոմիդիոյ և չրջակայից մեծագին մանուածներու, ագարակներու և երկաթուղիներու գործածութեան համար Անգլիական քարտիֆ, Նիւքասըլի Իրէչկիլի լաւ տեսակ հանքածուխի մեծ նաւը մեկնումով մը հասած է Իզմիտ։

Դիմել նոյն քաղաքը Պուղդայ մէյտանը 32 թիւ. Ոսպէն էֆ. Զրամեցիի երկաթի վաճառատունը։ 2-15

„ՄԱՆՉՈՒՄԷ"Ի ԱՐԵՒԱԾԱԼԻՑ ԹԵՐԹՕՆԸ — 88 —

ԳՐԵՑ ՍԱԼԷՍ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՊԵՏԻՆ

Խարտեաշ Մազը

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒՀԻՆ

Մ. Ֆօրմօն հիւրասրահ եկելով ամենայն քաղաքավարութեամբ և թեթեւսոլիկի մը ծեքծեքումներով խոնարհեցաւ Անժէլինայի առջեւ, ձեռքէն բռնեց, պառաւ չրթունքներուն տարաւ ու համբոյր մը դրոշմեց անոր կարմրուկ ու կակուղ մատներուն վրայ։ Անժէլինա թէև զզուանքի ու անհանդուրժողութեան տրամադրութիւն մը ցոյց չի տուաւ, սակայն իր ներքին զգացումները յեղաշրջեցան վայրկենապէս և ա՛յն սարսափին զանկցաւ ծերուկ սիրահարին սրտառոփ ծեքծեքումներէն որ եթէ ձեռքէն գար, ամէն նկատում մէկդի դնելով պիտի պոռար անոր երեսին թէ,

—Դո՛ւն, ո՛վ խենեշ, դո՛ւն որ օրդ իրիկուն ըրած, կեանքիդ ծաղիկը խամրեցուցած, երակներուդ մէջ արիւն չէ մնացած, ինչպէս կը համարձակիս ինծի նման երիտասարդ աղջկան մը դէմ քծնիլ, երիտասարդի մը զգացումները վերստանալ կեղծելու տխմարութեամբ։

Բայց խորհելով որ նիւթական ակնկալութիւնները չի պիտի իրագործէին, աւելի նախամեծար համարեց բարկութիւնը իր մէջը խեղդել և պահ մը եա ժաժել ծերուկին անտանելի զառանցանքներուն և երեւակայական սափաքումին(?)։

Նոտարը մինչեւ իրիկուն նստաւ Անժէլինայի քովիկ, խօսակցութիւնը տարին ... անդին դարձաւ, ջանաց նոր բառերով բացատրել իր երիթացած սրտին մէջի նորածիլ զգացումներուն թափը, բայց չի կրցաւ բան մը ըսել, որովհետեւ Անժէլինա կատարեալ վերապահութեամբ կը վարուէր ծերուկին հետ։ Այսպէս մինչեւ իրիկուն սպասեցին, սակայն Պրիկար մէջտեղ չելաւ։

Իրկուան ուշ ատեն Անժէլինա նամակ մը ստացաւ, մէկ ակնարկով վրայէն հասցէն կարդաց։

—Կնկան մը գիրն է, հեծեց, ինքնիրեն, բայց որո՛ւ է արդեօք։

Անմիջապէս բացաւ նամակը, երկու երեք անգամ կարդաց, սակայն չի կրցաւ շարունակել որովհետեւ երեսները կատարելապէս կարմրեցան, աչքերը բոցավառեցան և չրթունքները կարկամեցան և չկրնալով բարկութիւնը զսպել.

—Վա՛յ տղուս աղջիկ, ըսաւ. զիս կը փնտռէ, հա՛, խնդալս կուգայ վրայդ։

Նամակը Ժիւլիէնի կողմէ եկած էր, և պարունակութիւնը հետեւեալն էր.

«Օրիորդ

«Սրեւայ մը միջնորդութեամբ մեր տանը մտնելու ճամբայ գտաք, և եթէ ձեր զգացումները անկեղծ ըլլային և բնաւ հայրս խաբելու և անոր ծերուկ զգացումները յաղթելու ... նուաճած չըլլայի, թերեւս ես ալ անկեղծութեամբ վերաբերուէի ձեզի դէմ, բայց դուք չար ու ստերախոս աղջիկ մը ըլլալնուդ ապացոյցը մէկիկ ուրիշ եղերելի արարքներով ցոյց տուիք, ձեր քարացած սրտին մէջ սիրոյ նուազում մէկ պզպզուքը իսկ չկայ, դուք սէրը անձնական ձգձեմ հաճոյքներու ու սնափառ զուարճութիւններու մէջ կ'ուզէք գտնել, ձեր ամէն մէկ խլրտումները խեղճ հայրիկս խաբելու ու ծուղակը ձգելու ցոյցեր են։ Բայց վստահ եղէք որ ես բոլոր ուժովս պիտի դիմադրեմ ձեր ակնկալութիւնները խորտակելու, որչափ ատեն որ դուք խլրտիք հայրս խաբելու այնչափ ատեն ալ, ո՛հ վատ արարած, ես պիտի աշխատիմ ձեր բոլոր մեքենայութիւնները վայրապար հանելու, երբ քու յաչաղկոտ դէմքդ ու հետ կերպարանքդ տեսնեմ մեր տան մէջ բոլոր ջիղերս թունդ կ'ելլեն. հայրս, որ մինակ բարին կը խորհէր, չարացուցիր զայն և քու խաբկալի սիրոյդ անմեղ նոխազը դարձուցիր. պիտի արգիլեմ վերջնականապէս ձեր մուտքը մեր տան սեմէն ներս. սեւակ սեւակ մեքենայութիւններով ձեռք անցուցած ժառանգութեան մը շնորհիւ հարստացաք, հիմա ուրիշ ինչ բանի կը փափաքիք, միլիոնատէ՞ր ըլլալ կ'ուզէք. աղէ՛կ, ըրէ՛ք ինչ պիտի ընէք, վերջը կը տեսնուինք։ Հիմակուհիմա վերջնականապէս կ'արգիլեմ Ձեզի մեր տան սեմէն ներս մտնելս, բնաւ հօրս հետ յարաբերութիւն չպիտի հաստատէք. չեմ ուզեր բռնի միջոցներու դիմել. բայց եթէ պատուէրներուս հակառակ վարուիք, այն ատեն ձեր դիմակը վար պիտի առնեմ, այն անձը՝ որուն հետ գաղտնի յարաբերութիւն կը մշակէք երկար ատենէ ի վեր ձեր քէնին կը խնդայ, և լուկ իր հաճոյքին գործիք ընել կ'ուզէ ձեզ. հօրս մի առ մի պիտի պատմեմ ձեր յարաբերութեանց մանրամասնութիւնները։ Զգուշացէք ինծի հետ հակառակ վարուելէ, ապա թէ ոչ պիտի փոշմանիք ձեզի։ Առ այժմ այսչափ։

ԺԻՒԼԻԷՆ ՖՕՐՄՕՆ»

Անժէլինա արհամարհանքի ծիծաղ մ' արձակելով.

—Խեղճ աղջիկ, յարեց, կը խղճամ վիճակիդ վրայ, թէ՛ դուն և թէ՛ այս նամակը քեզի իբր չարագրութիւն գրել տուող Պլօար չէք գիտեր թէ այս ընթացքը բռնելով ա՛լ աւելի պիտի գրգռէք սա՛ ծերուկ տարփածուին զգացումները։ Յետոյ նամակը գրասեղանին վրայ նետելով, խօսքը շարունակեց։

—Սա խեղճուկրակ արարածին նամակը ըսաւ. դիմակս վար պիտի առնէ եղեր ... ո՛վ եմ ես, գիտէ՞ արդեօք իմ ով ըլլալս, այդ տխմար աղջիկը մինչեւ ... մակ իմ կենսագրութիւնս չգիտեր եղեր։

Այս միջոցին դուռէն եկած ... ձայն մը սարսափեցուց ... ջիկը և անմիջապէս ինքզինքին գալով նամակը գրպանը դրաւ և եկողին ներս մտնելուն սպասեց։ Վայրկեան մը վերջ սրահին դուռը բացուելով ներս մտաւ Պրիկար որ բոլորովին այլայլած ... սարսափահար երեւոյթ մը ունէր։

—Է՛, Պրիկար, ի՛նչ պատահեցաւ, ինչո՞ւ այդչափ սասաներ ես, հարցուց Անժէլինա։

(Շարունակելի)

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ